

HRVATSKI VOJNIK

Broj 141. Godina IV. 22. lipnja 2007.

www.hrvatski-vojn timer.hr

BESPLATNI PRIMJERAK

€ 2,10 • CAD 3,00 • AUD 3,30 • USA 2,00 • CHF 3,50 • SLO € 1,79 • HRK 17,00 • NOK 17,00 • LKK 15,50 • GBP 1,30

Medunarodna bilateralna vojna vježba na poligonu
Crvena zemlja kod Knina

GUARDEX 07

PRINTED IN CROATIA
ISSN 1330 - 500X

9 771330 500003

US Navy

PANAMA CITY

Dobrodošlica kolegi

Dupin na slici zove se Ten i pripadnik je američkog Mornaričkog sustava sisavaca, zapravo odreda dupina. Dočekuju ga kolege iz Mornaričkog specijalnog tima za čišćenje Jedan (NSCT). Mornari i dupini prošloga su tjedna sudjelovali na prezentaciji autonomnih podvodnih vozila koju sponzorira Ured za pomorska istraživanja. Ovogodišnja prezentacija bila je najveći prikaz besposadnih podvodnih, površinskih, zračnih i kopnenih vozila ikad održan u SAD-u.

PORT STANLEY

Minska polja na Falklandima

Britanska proslava 25-godišnjice pobjede na Falklandima upozorila je i na neke ratne ostatke na atlantskim otocima - minska polja. Upozorava se da je od 140 polja koja su tada postavili Argentinanci ostalo još 117, s oko 25 000 mina. Sve su nagazne (vozilom ili pješice). Osnovni problem je što ih je većina od plastike, pa ih je teže otkriti. Stoga je praksa da se polja ne čiste, nego se mine onesposobljavaju kad ih otkriju prirodne pojave. Očito je da ih Britanci ne smatraju velikim problemom, što zbog male naseljenosti otoka, što zbog dobrog označavanja polja. Inače, kazna za ulazak u minska polja (?!), dovođenje stoke ili namjerno aktiviranje mina je 1500 funti i godinu dana zatvora.

MoD UK

PARIZ/HALLBERGMOOS

Samohvala Eurofightera

Upriopćenju objavljenom prošlog tjedna, europski namjenski avioindustrijski konzorcij Eurofighter pohvalio se dosadašnjim postignućima, kao i budućim planovima. Najveće europske zračne sile Njemačka, Italija, Španjolska i Velika Britanija rabe lovac Eurofighter Typhoon, na taj način potvrđujući kako je riječ o "letjelici koja je neprijeporni broj jedan na području zračne obrane". Proizvođač radi naporno i kako bi razvio sljedeću generaciju najmodernijih tehničkih dostignuća koja bi potvrdila Typhoon kao "najnapredniju svjetsku višenamjensku borbenu letjelicu". Korisnicima je dosad isporučeno 120 Typhoona, a potkraj svibnja zrakoplovi u službi skupili su oko 20 000 sati leta. Testni letovi koje provodi konzorcij blizu su 5200 sati.

ARLINGTON

Deset top-pronalazaka

Američka kopnena vojska je prošlog tjedna na ceremoniji u Arlingtonu proglasila deset najvećih vojnih pronalazaka za 2006. godinu. Većina novih izuma već je na terenu i u uporabi u ratu protiv terorizma, a podrazumijeva se da podižu sigurnost vojnika i čine misije učinkovitijima. Izumi su sljedeći: *Blow Torch* sustav za uništavanje improviziranih eksplozivnih naprava, integrirani robotizirani sustav za otkrivanje eksploziva (na slici), plastična kumulativna naprava za daljinske uništavanje ukopanih eksplozivnih sredstava, *D-prsten* za prisilno otvaranje vrata na *Humveejima*, M1114 *Humvee* oklop *Kit 5*, daljinski sustav za nadzor gradova, neprekinuti *Hawk* izvidnički sustav, *Omnisense* autonomni kopneni senzorski sustav, EM113A2 vozilo za nasilno ulaženje te izvidnički sustav *Buckeye*.

US Army

PARIZ

Prvi izvoz?

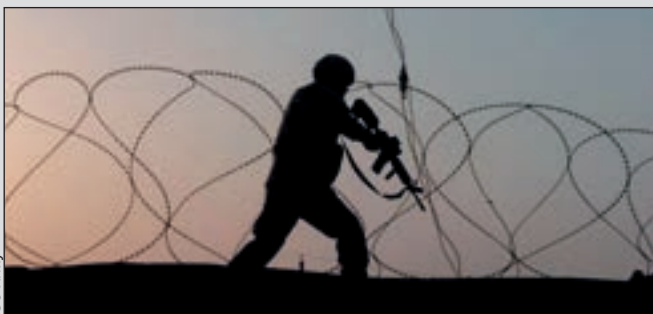
Predsjednik francuske namjenske tvrtke Dassault Aviation Charles Edelstenne je 15. lipnja priopćio da su, što se tiče proizvođača, "pregovori o prodaji lovaca Rafale Maroku gotovi", a da je daljnji posao u rukama francuske i marokanske vlade. U skladu s time,

Edelstenne nije mogao precizirati kad će doći do konačnog dogovora, no navodno su za raspravu ostali samo financijski uvjeti. Ukoliko se dogovor realizira, bit će to prvi izvoz tog tipa lovca izvan Francuske. Ne zna se ni njihov broj, a varira između 14 i 18. Za kupnju Rafalea navodno su još zainteresirane Libija i Saudijska Arabija.

WASHINGTON

Prilika za državljanstvo

Reforma imigracijske politike, koju trenutno razmatra američki Kongres, mogla bi dati priliku mladim ilegalnim imigrantima u SAD-a da steknu državljanstvo služenjem u vojsci, navodi The Boston Globe. To bi se odnosilo na građane koji su bili mlađi od 16 kad su stigli u SAD, imaju položenu srednjoškolsku maturu te udovoljavaju još nekim kriterijima. Dvogodišnje služenje vojske omogućilo bi im državljanstvo. Trenutačno u vojsci služi 35 000 ljudi koji nemaju državljanstvo, u sklopu programa koji omogućuje legalnim useljenicima da ubrzano steknu putovnicu SAD-a.

US Army

TJEDNIK MINISTARSTVA OBRANE

**HRVATSKI
VOJNIK**

Nakladnik:

MINISTARSTVO OBRANE REPUBLIKE HRVATSKE

Glavni urednik: Željko Stipanović

(zeljko.stipanovic@morh.hr)

Zamjenica glavnog urednika: Vesna Pintarić

(vpintar@morh.hr)

Zamjenik glavnog urednika za Internet:

Toma Vlašić (toma.vlastic@morh.hr)

Izvršni urednik: Mario Galić

(mario.galic@morh.hr)

Urednici i novinari: Marija Alvir,

(marija.alvir@morh.hr), Leida Parlov,

Domagoj Vlahović

Urednik fotografije: Tomislav Brandt

Fotografi: Davor Kirin, Dubravko Kovač

Grafička redakcija: Zvonimir Frank (urednik)

(zvonimir.frank@zg.htnet.hr), Ante Perković,

Predrag Belušić, Damir Bebek

Webmaster: Drago Kelemen (dragok@morh.hr)

Prijevod: Jasmina Pešek

Tajnica redakcije: Mila Badrić-Gelo

tel: 3784-937

Lektori: Gordana Jelavić, Jasenka Pešak

Marketing i financije: Igor Vitanović

tel: 3786-348;

fax: 3784-322

Pretplata:

Inozemstvo: u korist: TISAK trgovačko d.d.

Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb

(za: Služba za odnose s javnošću i informira-

nje), devizni račun u Zagrebačkoj banci

30101-620-2500-3281060.

Tuzemstvo: u korist: TISAK trgovačko d.d.,

Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb, (za:

Služba za odnose s javnošću i informiranje),

žiroračun 2360000-1101321302 poziv na broj

165, cijena 280,00 kn godišnje, Molimo pret-

platnike da nakon uplate kopiju uplatnice

pošalju na adresu TISAK trgovačko d.d.

Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb.

Tisak:

Tiskara Varteks d.o.o.,

Zagrebačka 94, 42000 Varaždin

Naslov uredništva:

MORH

Služba za odnose s javnošću i informiranje, p.p.

252, 10002 Zagreb, Republika Hrvatska

<http://www.hrvatski-vojniki.hr>E-mail: hrvojniki@morh.hr

Naklada: 6000 primjeraka

U članstvu Europskog udruženja vojnih novinara
(EMPA)Rukopise, fotografije i ostali materijal ne vraćamo.
Copyright HRVATSKI VOJNIK, 2007.Novinarski prilogi objavljeni u Hrvatskom vojniku nisu
službeni stav Ministarstva obrane RH

IZ SADRŽAJA

Međunarodna bilateralna vojna vježba na poligonu Crvena zemlja kod Knina

Glavni ciljevi vježbe bili su promicanje međudržavne suradnje i partnerstva između Republike Hrvatske i SAD-a, daljnja izgradnja sustava međusobnog povjerenja, poboljšanje sposobnosti za provedbu operacija potpore miru...

Strana 4

Seminar za predstavnike medija u hotelu "Zagreb" u Splitu

U cilju što kvalitetnijeg informiranja javnosti o aktualnim projektima i aktivnostima u Ministarstvu obrane i Oružanim snagama RH, u splitskom hotelu "Zagreb" od 14. do 16. lipnja održan je edukativno-informativni seminar za predstavnike medija i časnike za odnose s javnošću ustrojbenih cjelina OSRH...

Strana 12

Održana vojna vježba u vukovarskoj vojarni

Vježba je osmišljena i provedena u skladu s UN i NATO procedurama i standardnim operativnim postupcima (SOP-ovima) s ustrojnim stožerom i pripadnicima inženjerske postrojbe HKoV za horizontalne konstrukcije koja je deklarirana kao snage OSRH za UN i NATO vođene misije i stvarnih inženjerskih radova u vojarni "204. br HV" za potrebe izgradnje i uređenja Memorijalno-informacijskog i dokumentacijsko-edukacijskog centra Domovinskog rata

Strana 14

Suvremeni vođeni projektili zrak-zrak srednjeg i velikog dometa

Velika potražnja i ponuda učinila je svjetsko tržište AAM-ova srednjeg dometa jednim od najdinamičnijih tržišta vojne opreme

Strana 22

Međunarodna bilateralna vojna vježba na poligonu Crvena zemlja kod Knina

GUARDEX 07

Glavni ciljevi vježbe bili su promicanje međudržavne suradnje i partnerstva između Republike Hrvatske i SAD-a, daljnja izgradnja sustava međusobnog povjerenja, poboljšanje sposobnosti za provedbu operacija potpore miru te poboljšanje interoperabilnosti na taktičkoj razini primjenom NATO doktrina i procedura

Leida PARLOV, snimio Tomislav BRANDT

Međunarodna bilateralna vojna vježba GUARDEX 07 u kojoj su sudjelovali pripadnici OSRH-a i Nacionalne garde Minnesote iz SAD-a održana je od 5. do 18. lipnja u Kninu. U vježbi je sudjelovalo gotovo 300 sudionika, nositelj organizacije bio je 4. korpus HKoV-a, a intenzivne pripreme za vježbu trajale su od siječnja kad je održana prva inicijalna konferencija. Glavni ciljevi vježbe bili su promicanje međudržavne suradnje i partnerstva između Republike Hrvatske i SAD-a, daljnja izgradnja sustava međusobnog povjerenja, poboljšanje sposobnosti za provedbu operacija potpore miru te poboljšanje interoperabilnosti na taktičkoj razini primjenom NATO doktrina i procedura.

Kako bi pokazali svoju uvježbanost i koordiniranost te praktično razmijenili znanja i iskustva snage na Guardexu su udružili vod Nacionalne garde Minnesote i pripadnici 4. gbr, 1. gbr, 33. inženjerijske bri-

gade, 50 bojne ABKO-a, 334. sanitetske bojne i 72. bojne VP-a. Oni su na vojnom poligonu Crvena zemlja kod Knina, u što realnijim uvjetima, provodili praktičnu obuku po radnim točkama, kao što su mobilna kontrolna točke na kojoj su se uvježbavali postupci i procedure u

slučaju kad na nju dođe osoba s tjeeralice i vozilo s eksplozivnom napravom, pretraga objekta, promatračka postaja, ophodnja s pretragom područja i konvoj. Konvoj i ophodnja s pretragom područja provodili su se na razini satnije, dok su se druge aktivnosti provodile na razini vodova.

Vježbi je 14. lipnja, kad je organiziran VIP dan, nazočio velik broj visokih vojnih uzvanika, među kojima su bili zapovjednik Nacionalne garde Minnesote general bojnik Larry W. Shellito, zapovjednik HKoV-a general pukovnik Mladen Kruljac, predstavnici Albanije i Makedonije koji su uz Hrvatsku članice A3 te članovi vojno-diplomatskog zbora akreditirani u Republici Hrvatskoj. Oni su na poligonu Crvena zemlja pratili vježbu "Konvoj incident". Akteri vježbe su, u skladu sa scenarijem, pokazali postupanje i procedure u slučaju napada na konvoj, djelovanje snaga za brzo djelovanje čiju je zaštitu konvoj zatražio i transport ranjenika helikopterom. Prema scenariju, u vježbi koja je trajala više od sata, simuliran je napad na konvoj u zemlji koja je donedavno bila u ratu, a u kojoj su i nakon potpisivanja mirovnog sporazuma još uvijek aktivne pobunjeničke skupine koje pokušavaju spriječiti međunarodne snage u obavljanju zadaća. Konvoj je na zasjedu naišao na miniranoj prometnici. Zapovjednik konvoja je trebao donijeti odluku kako onemogućiti pobunjenike u namjeri i stvoriti uvjete za prolaz konvoja. Nakon nekoliko minuta borbe zatražio je pomoć snaga za brzo djelovanje. Kad su stvoreni uvjeti snage za brzo djelovanje dopremljene su helikopterom i odmah krenule u akciju. S konvojem je bio i medicinski tim koji je nažalost imao posla. Bilo je naime i ranjenih i ponovno se tražila pomoć zrakoplovstva kako bi se ranjenici pravodobno otpremili do mjesta gdje im se može pružiti adekvatna medicinska skrb. Zapovjednik je pozvao pomoć, ponovno je došao helikopter i uspješno transportirao ranjenike na sigurno. Borbe su nastavljene i nakon gotovo sata pobunjenici su svladani i stvoreni su uvjeti za daljnje kretanje konvoja.

U izjavi za medije zapovjednik Nacionalne garde Minnesote general Shellito uputio je čestitke svim sudionicima vježbe i izrazio zadovoljstvo organizacijom i suradnjom s OSRH-a. "Impresioniran sam i zadovoljan razinom uvježbavanja. Svaki detalj je izvrstan", kazao je general Shellito. Dodao je i kako su takve vježbe dobra prigoda da jedni od drugih uče kako mogu zajednički raditi, a ukazao je i na napredak hrvatske vojske, ističući kako hrvatska vojska ima mnogo iskustva. General

Shellito je izrazio i zadovoljstvo svojim boravkom u našoj zemlji te napomenuo kako nije imao ni jednog vojnika koji nije htio doći u Hrvatsku. Zadovoljan vježbom bio je i zapovjednik HKoV-a general pukovnik Mladen Kruljac. On je među ostalim kazao kako je riječ o složenoj vježbi koja je provedena u skladu sa svim standardima i u što realnijim uvjetima. Istaknuo je i kako su u vježbi primijenjena i naša iskustva iz Domovinskog rata i iskustva SAD-a iz njihovog sudjelovanja u mirovnim misijama. Napomenuo je i kako je to samo jedna od niza aktivnosti koje se provode s ciljem što bolje obuke pripadnika OS-a za sudjelovanje u međunarodnim misijama. ■

Deveta godišnja konferencija PzM-ovog Konzorcija obrambenih akademija i instituta za sigurnosne studije

Zajedništvo kroz izobrazbu i istraživanje

U zagrebačkom hotelu Westin tijekom 13. i 14. lipnja održana je deveta godišnja konferencija PzM-ovog Konzorcija obrambenih akademija i instituta za sigurnosne studije.

S hrvatske strane suorganizatori su bili MORH, MVP i EI. Dvije glavne teme konferencije bile su "Uloga izobrazbe u reformi sigurnosnog sustava i izgradnji obrambenih institucija" i "Izgradnja strateškog zajedništva kroz izobrazbu i istraživanje", a podteme su bile "Program

obrambene izobrazbe", "Civilno sudjelovanje u obrambenoj i sigurnosnoj politici" te "Uloga PzM Konzorcija". Konzorcij je osnovan 1999. godine kao jedan od PzM-ovih programa za poboljšavanje obuke i obrazovanja. Okuplja eksperte iz zemalja NATO-a i PzM-a koji

zajedno rade na poljima obrambenih i sigurnosnih studija, sa svrhom dijeljenja iskustava i razvoja konkretnih rješenja. Djelovanje Konzorcija se tijekom godine prije svega provodi kroz radne i analitičke grupe. Rezultati rada grupa se jednom godišnje sumiraju na konferencijama poput zagrebačke, a objavljuju se na web-stranica Konzorcija (<https://consortium.pims.org>) i raznim dokumentima i publikacijama.

Konferencija je okupila doista velik broj stručnjaka: njih preko 120 s obje strane Atlantika. Došli su iz NATO-ovih, EU-ovih i drugih međunarodnih institucija, iz gotovo svih zemalja srednje, istočne i jugoistočne Europe, zatim iz Kanade, SAD-a (akademija West Point), Velike Britanije... Velik udio u Konzorciju imaju stručnjaci iz Marshall Centra, čiji je djelatnik i direktor PzM Konzorcija Henri Bigo. Njemu je pripao i uvodni dio konferencije. Uz to što je precizirao plan rada, u ime organizatora i svih sudionika je zahvalio hrvatskim predstavnicima na domaćinstvu i suorganizaciji konferencije. Izrazio je uvjerenje kako će ona pomoći "maksimiziranju potencijala Konzorcija". U ime hrvatskih sudionika povjerenik za NATO u MVP i EI Pjer Šimunović nazočnima se obratio kao domaćin. Uz riječi o konferenciji, Šimunović je ukratko predstavio aktualno stanje i ciljeve obrambeno-sigurnosne politike u Hrvatskoj, naravno, s naglaskom na aspiraciju Hrvatske prema ulasku u Sjevernoatlantski savez. Dvodnevna konferencija protekla je potpuno u skladu s planom i ciljevima, a organizatorima su svi predavači i sudionici uputili zahvale i pohvale.

D. VLAHOVIĆ

Posjet kuvajtskog izaslanstva

U uzvratni posjet u Republiku Hrvatsku doputovalo je kuvajtsko izaslanstvo u čijem sastavu su među ostalima general zbora sultan Abdullah El Ramyan i brigadni general Hidar Abdel Megid.

Tijekom boravka izaslanstvo se 18. lipnja sastalo s ministrom obrane Berislavom Rončevićem i načelnikom GS OSRH generalom zborom Josipom Lucićem. U sklopu programa za njih je organizirana i pokazna vježba postrojbe Vojne policije i posjet Simulacijskom središtu Zapovjedništva za združenu izobrazbu i obuku "Petar Zrinski". Zbog pokazanog interesa za hrvatsku vojnu industriju, organiziran je posjet tvornici strojeva za razminiranje "Dok-ing", tvornici kaciga "Šestan-Busch" iz Preloga, karlovačkoj tvornici oružja "HS Produkt", tvornici "Đuro Đaković" - Specijalna vozila iz Slavonskog Broda te agenciji Alan.

OJI

U Splitu održan međunarodni NATO/PzM seminar pod nazivom „Staff Officer Competencies Workshop“

Usvajanje NATO procedura i standarda

Seminar je važan jer su na njemu polaznici usvajali vrlo konkretna znanja o NATO procedurama i postupcima i NATO terminologiji, odnosno stručnoj vojnoj terminologiji koja se rabi u NATO zapovjedništvu

— Leida PARLOV, snimio Tomislav BRANDT —

Našim približavanjem euroatlanstkim asocijacijama povećava se potreba za časnicima koji će raditi u NATO zapovjedništvima. Uz dobro poznavanje engleskog jezika i stručne terminologije, stožerni časnici trebaju poznavati i standardne NATO postupke i procedure. Kako bi se časnicima koji se pripremaju za rad u NATO zapovjedništvima pružila što konkretnija izobrazba, potrebna za učinkovito obavljanje zadaća u međunarodnom okruženju, u Domu HV u Splitu je organiziran međunarodni NATO/PzM seminar pod nazivom „Staff Officer Competencies Workshop“.

Seminar je održan od 18. do 21. lipnja, a organizirala ga je Personalna uprava GS OSRH u suradnji sa Stručnim mobilnim timom (Mobile Training Team-MTT) iz sastava NATO Zapovjedništva združenih snaga iz Napulja. Uz polaznike iz OSRH-a na seminaru su bili i polaznici iz Jordana, Albanije, Bosne i Hercegovine, Makedonije, Srbije i Ukrajine. Uz petročlani stručni predavački tim napuljskog zapovjedništva koji je predvodila Berardesca Mauren, na seminaru je u ulozi predavača bio i brigadir Berislav Šipicki iz Zapovjedništva HKoV-a koji ima višegodišnje bogato iskustvo iz rada u napuljskom zapovjedništvu. Brigadir Šipicki je od 2003. do 2006. godine u NATO Zapovjedništvu u Napulju bio na dužnosti časnika za međunarodne združene namjenske organizirane snage i menadžera za plan izobrazbe i obuke NATO Zapovjedništva u Napulju. Prema njegovim riječima, ovaj seminar je važan jer su na njemu polaznici usvajali vrlo konkretna znanja o NA-

Uz polaznike iz OSRH-a na seminaru su bili i polaznici iz Jordana, Albanije, Bosne i Hercegovine, Makedonije, Srbije i Ukrajine

TO procedurama i postupcima i NATO terminologiji, odnosno stručnoj vojnoj terminologiji koja se rabi u NATO zapovjedništvu.

Na seminaru je obrađen širok spektar vrlo konkretnih tema, kao što su pismena komunikacija na engleskom jeziku s naglaskom na stručnoj terminologiji, verbalna komunikacija, NATO brifinzi, priprema paketa NATO dokumenta kao što je, primjerice, pozivno pismo ili izvješće nakon provedene zadaće i slično. Ovo je drugi put da se takav seminar održava u Hrvatskoj. Prvi koji je održan u Zagrebu prošle godine je, prema riječima pukovnika Miroslava Zekušića, časnika za planiranje u J 5 u JFC Naples, polučio velik uspjeh. "Ove godine donosimo osvježeni program i napredniji pristup za rješavanje svakodnevnih problema stožernog časnika. Znanje engleskog jezika presudno je za svakog stožernog časnika, ali poznavanje NATO terminologije, poznavanje zadaća i pristupa rješenju, te standardnih procedura ono je što stožernog časnika čini učinkovitim i korisnim," kazao je pukovnik Zekušić te iskazao uvjerenje da će seminar svim polaznicima pomoći u razumijevanju rada NATO časnika. Zapovjedništvo združenih snaga Napulj je operativno zapovjedništvo NATO saveza koje, istaknuo je pukovnik Zekušić, vrlo aktivno sudjeluje u potpori naših ciljeva i programa. Svake godine organiziraju se brojne aktivnosti sa svrhom pomoći zemljama partnerima u usvajanju NATO procedura u gotovo svim funkcionalnim područjima OS-a, a ovaj seminar samo je jedna od njih. ■

Na seminaru je obrađen širok spektar vrlo konkretnih tema

Posjet osoblju izdvojenom iz sustava MORH-a i OSRH-a

Veleposlanica Kraljevine Norveške Elizabeth Wallas i predstavnici MORH-a među kojima su bili pomoćnik ministra za ljudske resurse Željko Goršić, bojnici Zvonko Popović, načelnik Odjela za tranziciju, bojnici Ivan Bašić, voditelj Odsjeka za razvoj programa potpore u Odjelu za tranziciju i Davorka Bošnjak, voditeljica Odsjeka za tranziciju Split te predstavnici IOM-a (Međunarodne organizacije za migracije) posjetili su 14. lipnja grad Knin i Općinu Kijevo.

Svrha posjeta bila je obilazak korisnika SPECTRA koji su nakon izlaska iz sustava MORH-a i OSRH uspješno nastavili karijeru u civilnom okruženju. U Kninu su tako posjetili Milicu Bučević koja je po izlasku iz OSRH otvorila trgovački obrt kojim se vrlo uspješno bavi. Posjetili su i korisnika Matu Tomića

iz Knina koji je po izlasku iz sustava MORH-a i OSRH-a otvorio također uspješan drvoto-karski obrt.

U Kijevu su posjetili Miju Tojčića koji je po završetku vojne karijere uspješno pokrenuo obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo - pčelarstvo, te Stipu Čulumu koji je također uspješno pokrenuo obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo i bavi se kozarstvom. Treba istaknuti kako je Kraljevina Norveška glavni donator Programa tranzicije i zbrinjavanja izdvojenog osoblja (SPECTRA) koji zajednički provode Odjel za tranziciju Ministarstva obrane Republike Hrvatske i Međunarodna organizacija za migracije (IOM). Na kraju posjeta veleposlanica K. Norveške izrazila je za-

dovoljstvo posjetom i istaknula kako je Kraljevina Norveška iznimno senzibilizirana za pitanja tranzicije vojnog osoblja, pa će i u budućnosti nastojati pomagati tranziciju vojnog osoblja u Republici Hrvatskoj.

ANA BONOVIL

Tragovima kardinala Stepinca i Kuharića

U organizaciji Vojne kapelanije Svetog Petra i Pavla 14. lipnja su pripadnici HRZ-a, PZO-a i ZZL-a pošli na tradicionalno, šesto po redu hodočašće u svetište Majke Božje Remetske.

Skupinu od pedesetak vjernika predvodio je pater Grbeša, a polazište hodočašća bilo je sa zagrebačkog Kaptola, ispred katedrale. Laganim dvosatnim korakom rutom od 4,5 km zapravo se išlo tragovima dvojice hrvatskih kardinala Alojzija Stepinca i Franje Ku-

harića. Naime, njih su dvojica običavala svake subote ujutro pješice ići u Remete, kako bi Majci Božjoj preporučili hrvatski narod i zemlju. "I mi se želimo na taj način po-

moliti da se hrvatski narod očuva od zla i obnovi u vjeri", rekao je pater Grbeša. Po dolasku u Remete, hodočasnici su održali kratko predavanje o značenju svetišta i hodočašća, nakon čega je održana misa, obilazak svetišta i okolice te zajednički domjenak.

D.V.

snimila Mirela DASOVIĆ

Prijatelji u posjetu

Dana 12. lipnja Zapovjedništvo za združenu izobrazbu i obuku "Petar Zrinski" posjetili su dragi prijatelji, Udruga 100-postotnih invalida Domovinskog rata prve kategorije, na čelu s predsjednikom Đurom Glogoškim. Zapovjednik ZZIO-a general bojnici Mirko Šundov upoznao je predstavnike Udruge s ustrojem i budućnošću ZZIO-a i njegovom transformacijom u Hrvatsko vojno učilište. Predsjednik Udruge Glogoški zahvalio je na sadržajnom informiranju, potvrđujući još jednom kako će i oni sudjelovati u aktivnostima ZZIO-a i ponudivši još veći angažman u radu Učilišta. Nakon prvog sastanka, predstavnicima Udruge pokazana je Kadetska škola koja ih je impresionirala uređenošću, ali posebno motiviranošću kadeta i kadetkinja za vojni poziv. Posjetili su i Ratnu školu "Ban Josip Jelačić" upoznavši se s najvišom školom u hrvatskom vojno-obrazovnom sustavu. Predstavnici Udruge 100-postotnih invalida prve kategorije već tradicionalno sudjeluju na svečanoj promociji polaznika vojnih škola u Vukovaru, pa će to učiniti i ove godine.

D. JONJIĆ

Zajedničkim naporima prema članstvu

Zemlje Američko-jadranske povelje provele su temeljite obrambene reforme, transformaciju oružanih snaga, njegujući blisku suradnju koja pridonosi kako ubrzanju puta u euroatlantske integracije, tako i izgradnji povjerenja i stabilnosti u regiji

Dražen JONJIĆ

Susret čelnika Američko-jadranske povelje u Tirani dao je novu potvrdu zemljama aspiranticama Albaniji, Makedoniji i Hrvatskoj kako na bukureštanskom samitu koji će se održati u travnju 2008. mogu očekivati pozivnicu u NATO. Zemlje koje su prošle nekoliko ciklusa Akcijskog plana za članstvo uživaju snažnu američku potporu u namjerama da pitanja svoje sigurnosti, ali i stabilnosti regije osnaže ulaskom u Sjevernoatlantski savez. Pozornijim promatračima zbivanja poznato je kako je Američko-jadranska povelja, poznata i kao A-3, nastala kao jedan od oblika ostvarivanja NATO-ove politike "otvorenih vrata" u trenutku kad je deset zemalja kandidata, listom država kako se vole nazivati "nove Europe" ušlo u punopravno članstvo Saveza. Tada su Makedonija, Albanija i Hrvatska uz snažnu američku potporu institucionalizirale suradnju kojoj je cilj bio ubrzanje procesa ulaska u Savez. Svaka od zemalja pristupila je temeljitim obrambenim reformama, transformaciji oružanih snaga, njegujući blisku suradnju koja pridonosi kako ubrzanju puta u euroatlantske integracije, tako i izgradnji povjerenja i stabilnosti u regiji. Pritom se nije izgubio temeljni kriterij Saveza o individualnoj procjeni napretka svake zemlje pojedinačno. Zemlje Američko-jadranske povelje nisu se doživljavale kao konkurenti, već kao iskreni part-

neri koji u razmjeni iskustava mogu pomoći jedna drugoj. Moglo bi se reći kako upravo spremnost na suradnju u neposrednom okruženju pridonosi sutrašnjem djelova-

Kako snažni signali koji se upućuju Hrvatskoj da se utemeljeno može nadati pozivu u članstvo sljedeće godine nisu samo američki stav, dokazuju i poruke iz Bruxellesa koji pozdravlja napredak što ga je Hrvatska postigla. A za napredak je, moglo bi se reći, najbitnija bila spremnost za prihvatanje novih načina razmišljanja, procesa donošenja odluka, sposobnost usvajanja novih zahtjevnih znanja

nju u Savezu. Gledajući i očima nacionalnih interesa, približavanje svake od zemalja regije euroatlantskim integracijama čini regiju stabilnijom i sigurnijom.

Pozdravljeni hrvatski napori

Kako snažni signali koji se upućuju Hrvatskoj da se utemeljeno može nadati pozivu u članstvo sljedeće godine nisu samo američki stav, dokazuju i poruke iz Bruxellesa koji pozdravlja napredak što ga je Hrvatska postigla. A za napredak je, moglo bi se reći, najbitnija bila spremnost za prihvatanje novih načina razmišljanja, procesa donošenja odluka, sposobnost usvajanja novih zahtjevnih znanja. Snaga Saveza poglavito leži u sposobnostima osoblja, a potom svima ostalima. Raduje kad se može primijetiti da je znatno porastao broj hrvatskih građana koji svojom potporom ulasku u Sjevernoatlantski savez na određeni način pomažu u golemim naporima obrambenog sustava na putu prilagodbi, u procesu jačanja nacionalne obrane, u materijalnim granicama koje Republika Hrvatska sebi može priuštiti. Opredjeljenje za euroatlantske integracije racionalna je odluka, utemeljena na gospodarskim i sigurnosnim temeljima. Prepoznavanje hrvatskih napora i ostvarenja svojevrsna je potvrda kako je čvrsti koncept obrambenih reformi bio utemeljen na realnim postavkama. Iščitavajući kako američke poruke tako i poruke Saveza, ali imajući u vidu i razmišljanja hrvatskih građana, možemo se nadati kako će sljedeće proljeće donijeti prvu euroatlantsku pozivnicu. ■

UN tečaj za vojne i policijske časnike u Ukrajini

Priča sa sjeveroistočne strane

Tečaju *Train the trainers* nazočilo je 25 policijskih i vojnih časnika iz dvadesetak europskih zemalja, uključujući i nekoliko polaznika iz Ukrajine. Polaznici su bili ujedno i instruktori. Moje područje prezentacije bio je *stres management*, ali i procedure radiokomunikacije. Što reći iskusnim misionarima u 45 minuta o stresu? Mislila sam, oni znaju sve... No kad sam završila prolomio se pljesak. Prvi pljesak koji je netko dobio nakon dva dana prezentacija...

Napisala i snimila Romana KISELI GRGIĆ

U Ukrajini, zemlji domaćinu, UN (preciznije ITIS, DPKO, Odjel pri UN-u koji se bavi obukom za mirovne operacije) organizirao je tečaj *Train the trainers* za vojne i policijske časnike europske regije. Tečaj je trajao 14 dana, od 27. svibnja do 8. lipnja, a svrha mu je bila standardizirati materijale UN-a prema kojima će se obučavati osoblje za mirovne operacije i pripremiti instruktori za obučavanje na tečajevima UN-a. Iz Hrvatske je došlo dvoje sudionika - Nenad Tuškanac iz MUP-a, odgovoran za misije, pripremu i obuku, i ja, vojni psiholog iz Središta za međunarodne vojne operacije.

Ukrajinke

Dolazak u Kijev, zračna luka Boryspil i toplotni udar. U zračnoj luci dočekao nas je turski kolega i i odveo nas u hotel. Grad ima oko 3,5 milijuna stanovnika, gotovo kao cijela Hrvatska. Proteže se uz Dnjeper dužinom od dvadeset-

dolaska vladala je dosta napeta politička situacija. No na ulicama grada nema ni najmanjeg traga napetosti. Nedjelja je, mnoštvo ljudi bezbrižno šee gradom. Posebnu pozornost privlače Ukrajinke, žene poznate po ljepoti. Dugokose, plave, crne, hrabro i sa stilom nose kratke haljine i visoke potpetice. Ne izgledaju nježno poput saharskih ljubičica, ali su vitke i zrače nekom snagom. Više puta doživjela sam tu da žene koje prvi puta u životu susrećem brinu o meni i tretiraju me kao da smo u srodstvu. Na primjer, jedno popodne lijevala je kiša. "Babuška" s mog kata nije me puštala da izađem bez kišobrana, tumačeći kako ću biti sva mokra. A onda je nestala i pojavila se s nekim kišobranom, gurnula mi ga u ruke i zadovoljno rekla: "E sad možete izaći". U trgovini, žene su mi strpljivo objašnjavale koje pecivo je slano a koje slatko, smješkale se ili brojile sitniš koji sam im istresla ne snalazeći se baš najbolje s kovanicama. Ali kad bi neki od mojih kolega zatražio nešto, mrzovoljno bi ga pogledale i nevoljko dodale to što traži. "To je ženska solidarnost", tumačila mi je ukrajinska kolegica. Zahvaljujući njoj, žene u Ukrajini su lakše preživljavale sve što im se kroz povijest događalo. Pomagale su jedna drugoj.

Čestitke na predavanju

Tečaju je nazočilo 25 policijskih i vojnih časnika iz dvadesetak europskih zemalja, uključujući i nekoliko polaznika iz Ukrajine. Polaznici su bili ujedno i instruktori. Moram priznati da je bio izazov naći se pred grupom iskusnih policajaca i vojnika s nekoliko misija iza sebe. Moje područje prezentacije bio je *stres management*, ali i procedure radiokomunikacije. Što reći iskusnim misionarima u 45 minuta o stresu? Mislila sam, oni znaju sve... Posljednji je sat, svi već drijemaju. No uspjela sam. Probudila sam ih, uvukla ih u raspravu, dotaknula neka skrivena područja o kojima se rijetko priča. Kad sam završila, uslijedio je tajac. Ukočila sam se. A onda se prolomio pljesak. Prvi pljesak koji je netko dobio nakon dva dana prezentacija. Taj pljesak je otvorio vrata za mnoge kontakte i slomio moguće predrasude prema hrvatskoj vojnoj psihologiji. Najveći kompliment udijelio mi je 51 godišnji švedski policajac, s devet misija iza sebe i bezbroj tečajeva koje je prošao. "Čestitam, dobro predavanje, uspjela si me zaintrigirati". Dobro sam prošla predstavljajući i procedure radiokomunikacije. U dva tjedna druženja, rada i učenja upoznavali smo jedni dru-

Glavni kijevski trg, Trg Nezavisnosti

taka kilometara. Hotel "Kozatsk" nalazi se u središtu Kijeva. Predvorje djeluje obećavajuće. U dizalu zadržavamo optimizam. A onda pritiskom na gumbić postajemo svjesni da nas dizalo ne odvozi samo na treći kat, već nas vraća i 60 godina unazad. Na žalost, nitko od osoblja ne govori engleski. Ne služe se čak ni smješkom. Po pitku vodu odlazimo u posebnu prostoriju jer voda iz slavina nije preporučljiva za piće, zbog zastarijelih cijevi, kažu. U vrijeme našeg

ge, ali i načine kako se radi u drugim zemljama. S te strane mogu biti ponosna jer je hrvatsko Središte za MVO kvalitetom rada i koncepcijom obuke na razini razvijenih evropskih obučnih središta za mirovne operacije s dugom tradicijom rada.

“Osvajanje“ Kijeva

Radni dio dana trajao bi u prosjeku do 17, a poslije bismo osvajali Kijev. Ili Kijev nas. Beskrajno velik grad s prekrasnim pročeljima, prepun zelenila, širokih ulica. Njegovi počeci datiraju od prije 1500 godina kad su braća Kyi, Schek, Khoryv i njihova sestra Lybid postavili prve temelje. Zgrade datiraju iz 18. i 19. stoljeća, a njihova su počela prepuna detalja, ornamenata, erкера, tornjeva i kipova koje su mogli graditi samo bezbrojni strpljivi umjetnici iz nekih davnih, prošlih vremena. Vjerujem da je nekima od njih rad na pročelju jedne zgrade značio posao za cijeli život. Grad koji ima više od četrdeset kazališta, pedesetak muzeja, stotinjak visokoškolskih institucija, prava je oaza kulture. Mnoga od njih nose ime Tarasa Shevchenka, poznatog ukrajinskog pjesnika. Mnoštvo crkava, manastira čije se kupole prelijevaju u zlatnim nijansama... to je Kijev. Šumoviti dio Andriyivs ky Uzviza, mjesta na obali Dnjeptra odakle se grad počeo razvijati, potpuno me osvojio. Slični na Montmartu u Parizu ili zagrebački Gornji grad. S druge strane, Kijev je i nepregledna šuma betonskih dvadesetorokatnica, gdje ljudi žive u krletkama, bez ijednog zelenog lista okolo. Ulazak u kijevsko predgrađe znači ulazak u šumu betonskih zdanja. Nema ni jedne privatne kućice s okućnicom na rubu grada, kao što smo navikli u Hrvatskoj. Ulazeći u Kijev gost se odmah sudara s beskrajno visokim betonskim zdanjima, donekle nalik na one u Novom Zagrebu. Romantični, široki Dnjepar teče polagano kroz grad spajajući dvije obale, dva grada. Stari i novi. Prolazeći kroz Kijev vidjeli smo mnoštvo kupača na obalama. To nam je dalo ideju kako ćemo provesti dio subote. Okupat ćemo se u Dnjeptru! I dok je hrvatska policija hrabro kročila u mutnu, tamnosmeđu vodu, ostavljajući stvari na plaži prepunoj starih boca i otpadaka, hrvatska vojska je ipak zaključila da kupanje u rijeci čija čistoća neodoljivo podsjeća na zagrebačku Savu, i nije neki doživljaj. Imala sam čak dojam da kolega poslije kupanja svijetli u mraku jer je Čornobilj tek nekoliko stotina kilometara uzvodno...

Juha od cikle. Zvuči gadjljivo, zar ne. Ali kad kažem boršč, nema osobe koja je probala tu nacionalnu delikatesu, a da nije poželjela još. Gusta topla juha od korjenastog povrća sa žlicom kiselog vrhnja koja se poslužuje s kruhom natopljenim u ulju s češnjakom. Dimljeni losos, kavijar, jese tra, to smo svakodnevno jeli u vojnom restoranu i naveče u kijevskim restoranima. To je hrana koja je uobičajena za Ukrajinu, a kod nas se plaća suhim zlatom. Guste, jake riblje juhe, salate s račićima, riba u aspiku... prekrasna jela tipična za tu sjeveroistočnu zemlju. Tjestenine, knedli, valjušci, kuhano tjesto sa slanim i slatkim nadjevima uz obve-

zan preljev od vrhnja, dio su ukrajinskog gastronomskog imidža. Vrhunac kulinar-skog užitka osjetila sam jedući valjuške punjene svježim šumskim jagodama. Nešto poput naših okruglica od šljiva ali bolje, drukčije.

Kamo god putujete, želite li osjetiti dušu mjesta otiđite na tržnicu. U Tunisu me

zaprepastila odrezana devina glava oko koje su se cjenkali u lokalnoj mesnici na + 40.C, u Pakistanu sam otkrila nebrojene vrste manga, a usred Kijeva uživala sam gledajući izloge s desetak vrsta kavijara, dimljenih riba, riba u salamuri. Crni, crveni kavijar, cijena mu varira, ovisno od koje je ribe i je li pasteriziran ili usoljen. Staklenka od kojih 200 gr, ovisno o vrsti, može stajati od 30 do 1000 kuna. S druge strane, svježeg voća i povrća na tržnici gotovo i nema. Ono malo što smo uočili, uglavnom je iz uvoza i cijena mu je vrlo visoka. Neobično, s obzirom na to da je Ukrajina svojedobno osiguravala četvrtinu poljoprivrednih proizvoda u sastavu bivšeg Sovjetskog Saveza. Rado bih ostala još koji tjedan u Kijevu i širila svoje vidike o vrstama kavijara i načinima konzerviranja lososa, ali eto, UN još nije razvio taj dio obuke za mirovne misije. Nacionalno piće u Ukrajini je votka, reći će svi na prvi upit. A onda će vas Ukrajinci ispraviti i objasniti da to nije točno. Kad idete u Ukrajinu tražite “gorilku“. Identična votki, ali obično u nju dodaju neke začine. Tako je najpoznatija ona s medom i paprom. Pivo se vrlo često pije, a ono što me iznenadilo, na ulici gotovo svaki drugi prolaznik ili prolaznica nosi bocu piva u ruci. Kao što mi u Zagrebu šećemo s bočicama vode, a Amerikanci s filter kavom. Službeni jezik je ukrajinski i govori ga oko 67 % stanovništva, no vrlo često se čuje i ruski. Engleski jezik na ulicama Kijeva nije bio od koristi. Kad god smo nešto tražili ili kupovali počinjali bismo s hrvatskim. I sjajno je išlo. Ako bi zapelo, francuski je dolazio kao ispomoć. S druge strane, poznavanje ćirilice pomoglo nam je u gruboj orijentaciji gradom, no ne dovoljno da bismo mogli pratiti svjetski tisak. Naime, u cijelom Kijevu nisam uspjela pronaći ni jedne novine ili tjednik koji bi bili tiskani latinicom, odnosno na nekom od svjetskih jezika.

Vozeći se ili hodajući gradom primijetili smo velik broj luksuznih vozila poput Mercedesa, Puchova, BMW-ova. Između njih bi provirila poneka korodirana Lada i podsjetila nas na vremena kad su u Hrvatskoj Lade i Zastave bile česta pojava. Tijekom boravka nismo propustili posjetiti hrvatsko veleposlanstvo i popiti Franckovu kavu i čašu Cede vite. Našem osoblju donijeli smo svjež dah Hrvatske, a oni su nas uputili u neke od tajni ovoga fascinantnog grada. Čestitali smo im na uspješnoj promociji Hrvatske koju su odradili vikend prije. Nakon dva tjedna tečaj je završio, ukrajinski general nam je svečano uručio certifikate UN-a. Opraštali smo se od kolega i od grada s “Nasvidanje“. Ri- ječ zbogom smo po svaku cijenu željeli izbjeći. ■

Seminar za predstavnike medija u hotelu "Zagreb" u Splitu

Otvorenošću do jasnije slike o planovima i aktivnostima

U cilju što kvalitetnijeg informiranja javnosti o aktualnim projektima i aktivnostima u Ministarstvu obrane i Oružanim snagama RH, u splitskom hotelu "Zagreb" od 14. do 16. lipnja održan je edukativno-informativni seminar za predstavnike medija i časnike za odnose s javnošću ustrojbenih cjelina OSRH

Napisala i snimila Vesna PINTARIĆ

U cilju što kvalitetnijeg informiranja javnosti o aktualnim projektima i aktivnostima u Ministarstvu obrane i Oružanim snagama RH, u splitskom hotelu "Zagreb" od 14. do 16. lipnja održan je edukativno-informativni seminar za predstavnike medija i časnike za odnose s javnošću ustrojbenih cjelina OSRH. Seminar je otvorila načelnica Službe za odnose s javnošću i informiranje Marijana Klanac, a nazočili su mu pomoćnici ministra obrane za upravljanje ljudskim resursima Željko Goršić i pomoćnik za materijalne resurse Ivo Bačić. Seminaru se pridružio i zapovjednik HRM-a komodor Ante Urlič. Predavači su predstavili niz područja vezanih uz rad obrambenog sektora, a bili su spremni odgovoriti na sva pitanja kako bi ponudili što kompletniji pregled tekućih aktivnosti.

Seminar je započeo predavanjem o vojnom geoinformacijskom sustavu (VOGIS) koje je održao bojnik Željko Lipošćak iz Službe za nekretnine, graditeljstvo i zaštitu okoliša.

Govoreći o području koje inače nije toliko poznato široj javnosti no vrlo je bitno u vojno-obrambenom sustavu, pojasnio je ulogu i značenje tog sustava kojemu je cilj osigurati sve relevantne podatke o prostoru za OSRH. Riječ je naime o skupu digitalnih podataka o prostoru s točno definiranim koordinatama te uspostava digitalne topografske baze podataka. Projekt jedinstvenog GIS-a pokrenut je prije tri godine i usklađen sa svim međunarodnim vojnim i civilnim standardima, a trebao bi rezultirati modernim konceptom kojemu će težište biti središnja vojna topografska baza, što bi omogućilo dvosmjernu razmjenu digitalnih informacija između MO-a i OS-a i drugih civilnih i javnih državnih institucija te međunarodnih vojnih sustava, tj. sa članicama NATO-a i PzM-a. Nastojanje je usmjereno na zamjenu svih karata bivše JNA i pokrivenost cjelokupnog područja RH novim taktičkim vojnim to-

pografskim kartama s drukčijim vizualnim identitetom, drukčijim formatom i s dvojezičnom legendom.

O novom konceptu vojne izobrazbe za potrebe OS-a govorio je pukovnik Davor Čuljak, napomenuvši kako je taj koncept usvojen u ožujku ove godine i utemeljen na Dugoročnom planu razvoja. Njegove su osnovne značajke povezanost s civilnim obrazovnim sustavom, a predstavlja cjeloživotno obučavanje i nadograđivanje znanja nužno u vojnom sustavu. Novi sustav izobrazbe obuhvaća 42 projekta, od kojih je 12 predviđeno za ovu godinu. Oni se

prije svega odnose na optimizaciju nastavnih sadržaja, razvoj modela vojno-strukovne izobrazbe i još veće oslanjanje na sveučilišnu zajednicu, s krajnjim ciljem da HV postane poželjnim poslodavcem. Istaknuta je i važnost učenja engleskog jezika do te mjere da ono postane dio svakodnevnog radnog procesa, pa se upravo radi na tome da se učenje jezika dovede do samog konzumenta, primjerice u postroj-

be deklarirane za misije, i omogući se 100 postotna potpora učenju jezika izvan OS-a (dosad je MO participirao u cijeni s 50 posto).

Iduću temu o reorganizaciji sustava upravljanja osobljem prezentirao je načelnik Personalne službe MORH-a Nenad Smolčec. Sve promjene koje se očekuju oslanjaju se na DPR. Ključne promjene su potpuno dragovoljna vojska, a trebaju se provesti do 2010. Uvodi se i kategorija dragovoljnih ročnika te ugovorne pričuve, a očekuje se i ustrojavanje Središta za upravljanje ljudskim resursima gdje bi se vodio jedinstven sustav upravljanja. Ciljana struktura do 2010. trebala bi dosegnuti 16 000 DVO, 1600 civila, 2000 dragovoljnih ročnika i 6000 ugovorne pričuve. To znači da bi se u idućem dvoipolgodišnjem razdoblju broj DVO trebao smanjiti za oko 2000 ljudi, a civila za oko 4000. Ujedno, godišnje bi se u sustav primalo 800 vojnika

Predavači su predstavili niz područja vezanih uz rad obrambenog sektora

od kojih bi se 275 najboljih godišnje promoviralo u dočasnike, a 110 u časnike.

O tome kakva je trenutačna situacija s prijmom vojnika u DVS i njihove selekcije govorio je natporučnik Igor Stipanović, istaknuvši kako je protekle godine 1597 kandidata završilo temeljnu vojnu obuku i upućeno u postrojbe na svojevrsno stažiranje i probni rad koji s prethodnom selekcijskom i specijalističkom obukom traje šest mjeseci, a nakon koje kandidat ima mogućnost potpisivanja ugovora na tri godine službe i još jednom ga produžiti na pet godina. Govorio je i o konceptu razvoja operativnih sposobnosti postrojbi deklariranih pri NATO-u za sudjelovanje u mirovnim misijama i operacijama, pri čemu je najvažnije kako je svrha spomenutog OCC programa poboljšati razinu interoperabilnosti i operativne učinkovitosti postupkom ocjenjivanja i samoocjenjivanja. Naime, u RH je 2005. provedeno prvo takvo samoocjenjivanje, a prošle godine RH je preuzela i provedbu tečaja ocjenjivača, pokazujući na tom području već zavidne rezultate.

O Strategiji obrane imali smo prigodu čuti više od pukovnika Ante Zelića, načelnika Službe za obrambenu politiku i planiranje, a kako i sama riječ govori, ona nastoji dati odgovore kako ostvariti obrambene ciljeve i kako dugoročno usmjeriti obrambeni sustav. On je predstavio i metodologiju izrade godišnjih izvješća o spremnosti obrambenog sustava, provođenju kadrovske politike i ukupnom stanju u OSRH, što je među ostalim dostupno na web stranici MORH-a.

Načelnik Službe za analize i vrednovanje programa mr. sc. Ante Modrić govorio je o aktivnostima vezanim uz uspostavu financijskog upravljanja i kontrole (FMC). Govoreći o sustavu unutarnje financijske kontrole istaknuo je kako mu je svrha veća transparentnost i učinkovitost u upravljanju, kako će njime biti obuhvaćeni svi poslovni procesi, a trebao bi osigurati da se proračunska sredstva pravilno koriste. Tome bi trebao pridonijeti i izbor osobe kojoj se mogu prijaviti sve eventualne nepravilnosti.

Vrlo zanimljivo predavanje o uspostavi dragovoljnog služenja vojnog roka, prijedlogu što se trenutačno razmatra u MORH-u, održala je bojnica Vesna Bilandžić. Naime, prema DPR-u do kraja 2009. trebao bi se uspostaviti koncept dragovoljnog služenja vojnog roka, prema kojemu bi godišnji kontingent iznosio 2000 vojnika. Prema njemu oni bi tijekom dragovoljnog služenja dobivali novčanu naknadu od 1600 kuna, bilo bi im plaćeno obvezno i dopunsko zdravstveno osiguranje, putni troškovi i polica osiguranja u slučaju ozljede na radu. Nakon završetka vojnog roka imali bi mogućnost prijama u DVS ili sudjelovanja u ugovornoj pričuvni, ali i prioritet pri zapošljavanju u državnoj upravi, dok bi za zapošljavanje u primjerice policiji, carini, to bio i jedan od uvjeta. Dužina trajanja vojnog roka još nije donesena, a prijedlog je da bi trajao tri ili pet mjeseci. Prema tom prijedlogu ukupni troškovi za spomenutih 2000 vojnika godišnje iznosili bi oko 50 milijuna kuna. Očekuje se kako bi prijedlog trebao u saborsku proceduru ući na jesen.

O konceptu uspostave ugovorne pričuve govorio je bojnik Ante Višković, napomenuvši kako se njegova primjena očekuje 2010. Prema DPR-u ugovorna pričuva iznosila bi 6000 ljudi u kojoj bi bili vojnici do 37 godina starosti, do 42 dočasnici, a do 47 časnici. Oni bi ostvarivali i odre-

đene naknade za sudjelovanje u ugovornoj pričuvni koja bi iznosila jedan posto po danu minimalne bruto plaće. Trideset dana godišnje bili bi obvezni sudjelovati u osposobljavanju i to bi bilo u visini 100 posto plaće DVO, uz određenu naknadu na kraju služenja, a ugovor bi se potpisivao na tri godine. Godišnji trošak za sudjelovanje u ugovornoj pričuvni po osobi iznosio bi 25,5 tisuća kuna, što bi za ukupan broj od 6000 ugovornih pričuvnika bilo oko 153 milijuna kuna.

O standardizaciji i unifikaciji neborbenih vojnih vozila kojih u OSRH ima oko 1270 govorio je poručnik Mijo Knezović, iznijevši analizu sadašnjeg stanja voznog parka čiji su resursi pri kraju te novonabavljenih vozila. O tome kolika je važnost tog segmenta govori i što je u 31 partnerskom cilju koji su OS prihvatile i opremanje neborbenim vozilima.

O ulozi KoV-a u misiji ISAF govorio je bojnik Zoran Lipočak, napomenuvši kako trenutačno u toj misiji boravi 17 pripadnika OSRH na raznim zadaćama.

Na temu Hrvatska i NATO - vanjskopolitička i sigurnosna razmatranja, govorio je prof. dr. sc. Vlatko Cvrtila, nastojeći odgovoriti zašto želimo u NATO i zašto je to dobar izbor u današnjem svijetu suočenom sa zajedničkim prijetnjama kao što su terorizam, organizirani kriminal, ilegalna trgovina i migracije, prirodne i druge katastrofe. Odgovor na to je koncept kolektivne obrane i sigurnosti koji osigurava upravo takav savez. Zaključio je kako je uspješno suočavanje s regionalnim izazovima moguće ako države dijele zajedničke vrijednosti, a suradnja postaje najjačim sredstvom za postizanje nacionalnih interesa. O NATO članstvu iz perspektive obrambenog planiranja govorio je kapetan bojnog broda Robert Hranj, kazavši kako će pripreme OS za članstvo koje uključuju modernizaciju, standardizaciju i interoperabilnost do 2015. stajati 14 milijardi kuna.

O predstojećoj NATO NRF vojnoj vježbi *Noble Midas 07* koja bi se trebala održati početkom listopada ove godine na području srednjeg i južnog Jadrana, govorio je kapetan fregate Milenko Crljen. Riječ je o vojnoj vježbi u kojoj će sudjelovati NATO snage za brzo djelovanje (NRF) i sva tri roda Hrvatske vojske, a ono što je za nas posebno važno, je da je uz 13 NATO država koje će sudjelovati u vježbi Hrvatska jedina PzM zemlja sudionik i ujedno domaćin vježbe. Očekuje se dolazak u Jadran 43 broda i sedam podmornica, 15 lovačkih aviona i 24 helikoptera i još 17 ostalih letjelica te oko 1000 vojnika i pripadnika specijalnih postrojbi. OSRH će na vježbi sudjelovati sa 10 brodova, dva MiG-a, po četiri helikoptera PC-9 te dvije pješačke satnije. Troškovi sudjelovanja hrvatskih oružanih snaga na vježbi iznosili bi prema procjeni oko sedam i pol milijuna kuna. Uz to što je RH kao prvoj zemlji koja nije NATO članica ponuđeno domaćinstvo ove vježbe, to svojevrsno priznanje, njezinim OS bit će to ujedno i veliki test spremnosti uoči nadolazećeg NATO samita u Bukureštu odakle Hrvatska očekuje poziv u punopravno članstvo.

Predstavljanjem snaga i sposobnosti te planovima opremanja i modernizacije HRM-a završeno je edukativno-informativno druženje novinara i pripadnika OS-a u Splitu, koje se već tradicionalno održava nekoliko godina zaredom uz nastojanje da se stručnošću i otvorenošću informira javnost o svemu što se u Oružanim snagama trenutačno događa. ■

Održana vojna vježba u vukovarskoj vojarni

UNAMIG LIVEX

Vježba je osmišljena i provedena u skladu s UN i NATO procedurama i standardnim operativnim postupcima (SOP-ovima) s ustrojenim stožerom i pripadnicima inženjerijske postrojbe HKoV za horizontalne konstrukcije koja je deklarirana kao snage OSRH za UN i NATO vođene misije i stvarnih inženjerijskih radova u vojarni "204. br HV" za potrebe izgradnje i uređenja Memorijalno-informacijskog i dokumentacijsko-edukacijskog centra Domovinskog rata

Napisao i snimio Branko TIČAC

U vojarni "204. br HV" u Vukovaru 11. lipnja održan je VIP dan na vojnoj vježbi, simuliranoj operaciji potpore miru u UN misiji u Grenlandu - UNAMIG (United Nations Assistant in Greenland). Naime, vježba je osmišljena i provedena u skladu s UN i NATO procedurama i standardnim operativnim postupcima (SOP-ovima) s ustrojenim stožerom i pripadnicima inženjerijske postrojbe HKoV za horizontalne konstrukcije koja je deklarirana kao snage OSRH za UN i NATO vođene misije i stvarnih inženjerijskih radova u vojarni "204. br HV" za potrebe izgradnje i uređenja Memorijalno-informacijskog i dokumentacijsko-edukacijskog centra Domovinskog rata (radni naziv). Vježbi je nazočio zapovjednik HKoV-a general pukovnik Mladen Kruljac, u čijoj su pratnji bili zapovjednik 3. korpusa

HKoV-a brigadni general Zvonko Peternel, kao i visoki časnici zapovjedništva HKoV-a i 3. korpusa HKoV-a. Voditelj vježbe pukovnik Zdravko Perajica na početku je upoznao generala Kruljca i ostale uzvanike s aktivnostima, nakon čega je zapovjednik inženjerijskog voda govorio o inženjerijskim radovima. Cijelokupan rad, zapovijedanje, komunikacija, simboli i sve ostale radnje provedene su prema NATO-ovim standardima i procedurama isključivo na engleskom jeziku. Tijekom vježbe vojnicima su davane razne zadatke, uz poneki izvanredni događaj poput pronalaska neeksplozivnih minsko-eksplozivnih sredstava, ili neki drugi incident, kako bi, iako je riječ o simuliranim i zamišljenim, ali realnim uvjetima koji dočaravaju situaciju na terenu na koju vojnici mogu naići tijekom misije, uvjež-

banšću i osposobljenošću bili spremni odgovoriti na svaki izazov. U prvom redu riječ je bila o pripadnicima 33. inženjerijske brigade HKoV-a s kojima su na radovima u vukovarskoj vojarni cijelo vrijeme bili djelatnici zapovjedništva i inženjerije 3. korpusa HKoV-a.

Po završenim brifinzima, general Kruljac je sa suradnicima obišao sve lokacije u vojarni, uvjerivši se još jednom kako je dinamika i realizacija radova u skladu sa zadanim rokovima. Obraćajući se novinarima koji su pratili tu aktivnost, general pukovnik Mladen Kruljac napomenuo je da se od 46 partnerskih ciljeva koje su preuzeli MORH i OSRH, 10 odnosi na Hrvatsku kopnenu vojsku, a jedan i na inženjerijsku satniju za horizontalne konstrukcije. Stoga je prilikom planiranja vježbe zapovjednik HKoV-a donio od-

U obilasku područja vježbe

luku i zapovijedio da iz satnije koja se obučava u vojarni bude izdvojen jedan vod i uključen u provedbu vježbe izvođenjem stvarnih radova u Vukovaru zbog uštede. Cilj je bio da još jednom, iako je riječ o simuliranim i zamišljenim ali realnim uvjetima, ta postrojba, izvrsno uvježbana i obučena, dobije još jednu potvrdu spremnosti za izvođenje zadataka u UN ili NATO vođenoj misiji potpore miru, na temelju Odluka Hrvatskog sabora i vrhovnog zapovjednika OSRH. General Kruljac je napomenuo i kako će državni vrh predvođen predsjednicima Republike, Sabora i Vlade te ostali uzvanici i posjetitelji 25. lipnja na Dan državnosti RH imati priliku vidjeti izgrađene objekte i postavljene eksponate - naoružanje koje je rabljeno u obrani Republike Hrvatske u vojarni "204. br HV". ■

Završeno studijsko putovanje 15. naraštaja ZŠŠ "Blago Zadro"

Polaznici 15. redovitog naraštaja i dio nastavnika Zapovjedno-stožerne škole "Blago Zadro" proveli su potkraj svibnja i početkom lipnja završno studijsko putovanje kroz Dalmaciju i Slavoniju.

Studijsko putovanje je organizirano tako da se osim posjeta kulturnim i povijesnim znamenitostima krajeva kroz koja prolaze, polaznici upoznaju i s važnim lokacijama i datumima iz Domovinskog rata. Prvog dana studijskog putovanja kroz Dalmaciju posjetili su park prirode Prevlaka, pa je stručni voditelj nazočno upoznao s prošlošću objekata na poluotoku Prevlaka, s događajima u Domovinskom ratu, ali i s planovima za budućnost kao parka otvorenog za posjetitelje. Istog dana su nakon obilaska Konavala i Cavtata položili vijenac i odali počast svim poginulim braniteljima Dubrovnika kod križa na Srđu. Na tvrđavi Imperial na Srđu izaslanstvo poglavarstva grada Dubrovnika i branitelja grada održalo je predavanje o događajima u Dubrovniku 1991. - 1992., s posebnim osvrtom na događaje u tvrđavi Imperial i njezinom značenju u obrani grada, kako u povijesti, tako i za vrijeme Domovinskog rata.

Polaznici ZŠŠ na Prevlaci

Sljedećeg dana obišli su stari grad Dubrovnik i na licu mjesta se uz stručnog vodiča upoznali s kulturnim i povijesnim znamenitostima, ali i s razaranjima u Domovinskom ratu koja su još uvijek vidljiva na svakom koraku, u svakoj ulici i na svakoj kući. Nastavak putovanja vodio je kroz povijesno vrlo zanimljive gradove Ston i Orebić, sve do Korčule. Tijekom vožnje autobusom polaznici su iznosili svoje viđenije operacija na tom području i druge kolege upoznavali s događajima i mjestima na putu kojim smo prolazili, jer je velik broj njih bio sudionikom oslobodilačkih akcija na jugu Hrvatske 1992. godine. Nakon upoznavanja s kulturnim i povijesnim znamenitostima grada Korčule,

vodičem. Posljednjeg dana prvog dijela studijskog putovanja polaznici 15. redovitog naraštaja ZŠŠ "Blago Zadro" otputovali su za Zadar, gdje su nakon obilaska centra grada sud-

jelovali u vrlo zanimljivoj i nadahnutoj prezentaciji izložbe "Zlato i srebro Zadra", a nakon toga su otputovali za Zagreb gdje je završio taj dio putovanja. Drugi dio je nastavljen dvo-

putovanje je nastavljeno brodom HRM-a na otok Vis, gdje su se sudionici upoznali sa stanjem na otoku sada, ali i s događajima pred odlazak JNA sa otoka i poslije njezinog odlaska 1991. godine.

Sljedećeg dana obišli su otok Biševo i jedinstvenu Modru špiću, a u večernjim satima, nakon kratkog obilaska grada Hvara, brod HRM-a uplovio je u luku Lora u Splitu, gdje je sudionike dočekaao zapovjednik HRM-a i obratio im se s nekoliko rečenica dobrodošlice. U Splitu su nakon obilaska polaznici položili vijenac i odali počast poginulim braniteljima kod centralnog križa na groblju Lovrinac. U popodnevним satima organiziran je obilazak grada Trogira sa stručnim

dnevnim obilaskom Slavonije, najprije obilaskom Tvrđe u Slavanskom Brodu, đakovačke katedrale, Ergele Đakovo i grada Vinkovaca, uz stalna pojašnjenja o stanju na navedenim područjima za vrijeme Domovinskog rata što su ih davali polaznici koji su bili osobno uključeni u obrambene operacije na tom području.

Sljedećeg dana organiziran je obilazak kulturnih i povijesnih znamenitosti Osijeka uz stručnog vodiča, a obilasci vinarija Erdut i Ilok, a u Vukovaru su se poklonili pred poprsjem generala Blage Zadre na Trpinjskoj cesti, obišli povijesne i kulturne znamenitosti grada i kod križa na ušću Vuke odali počast stradalim vukovarskim braniteljima i građanima.

Boženko ĐEVOIĆ

Počast poginulim braniteljima kod križa na Srđu

Zaštita od projektila

inačica pomorskog zaštitnog sustava Phalanx. On se rabi već duže za zaštitu brodova od napada projektilima. Sastoji se od šesterocijevno topa M61 sustava Gatling, kalibra 20 mm i radarskog sustava za upravljanje paljbom. Treba reći kako C-RAM nije prva uporaba topa M61 (kojim se ponajprije opremaju borbeni avioni) u sustavu za kopnu vojsku. Naime, prije četrdesetak godina američka tvrtka Rock Island Arsenal razvila je samovozni topnički PZO sustav M163 Vulcan koji je M61 na oklopnom transporteru M113.

C-RAM je znatno unaprijeđen koncept koji je zadržao topnički dio što fizički uništava projektele, a napredak je na sustavu za ciljanje koji mora biti vrlo brz i precizan kako bi se uspjeli otkriti, naciljati i uništiti relativno mali projektili.

M. PETROVIĆ

EDO Corporation

AMERIČKA tvrtka EDO Corporation proizvodi zaštitni sustav pogodan za obranu snaga na bojištu od napada raznim vrstama topničkih projektila C-RAM sustav (kratica od engleskog Counter Rocket, Artillery and Mortar) i, kao što mu ime govori, namijenjen je obrani snaga od topničkih, raketnih i minobacačkih projektila.

C-RAM je "sustav sustava", sastoji se od senzora za otkrivanje dolazećih projektila i dijela za njihovo presretanje/uništavanje, te može upozoriti vojnike na dolazeće projektele.

Zasad ima relativno malo podataka, ali prema objavljenoj fotografiji riječ je o sustavu koji se najjednostavnije može opisati kao kopnena

Novi projektili u Tajvanskom tjesnacu

PROTEKLIH godina Kina i Tajvan kontinuirano poboljšavaju svoj arsenal projektila zrak-zrak posljednje generacije. Taipei je tijekom proljeća ove godine objavio da će u vrlo kratkom roku nabaviti 218 primjeraka posljednje inačice AMRAAM-a AIM-120C7, projektila srednjeg dometa. To je dio plana vrijednog 421 milijun američkih dolara, koji uz AMRAAM-e obuhvaća i nabavu 235 projektila zrak-zemlja AGM-65G2 Maverick. Uz C inačicu AMRRAM-a, Tajvan kani nabaviti i D inačicu koja bi u operativnu uporabu trebala ući tijekom 2009. G inačica Mavericka je ponajviše namijenjena za napade na zemaljske ciljeve kao što su mostovi, čvrsto utvrđeni objekti, te elektrodistribucijski sustav, dok se G2 inačica, nakon rješavanja softverskog problema, može rabiti i kao protuoklopni projektil.

Peking je u toj "utrci u naoružanju" tijekom proljeća dosta otvoreno

prikazao postupno uvođenje u operativnu uporabu svoje nove projektilske uzdanice velikog dometa - PL-12. Na brojnim televizijskim snimkama može se vidjeti kako Kina počinje opremanjem svojih eskadrila novim projektilom koji ima aktivno radarsko samonavođenje i koji bi uz PL-8 (projektil kratkog dometa - kineska inačica izraelskog Python-3) trebao činiti temeljno naoružanje kineskih lovaca J-10 i J-11B (kineska licenca ruskog lovca Su-27SK, s kineskim motorima, radarom i projektilima). Kina je PL-12 počela razvijati tijekom devedestih godina prošlog stoljeća, velikim dijelom na ruskim iskustvima pri razvoju projektila R-77. Razvoj projektila PL-12 i počeo

tak njegovog uvođenja u operativnu uporabu za Kinu je velik uspjeh, tim prije jer je dosad ovisila o ruskim projektilima, a sad dolazi na vrlo visoku razinu tehnološke samodostatnosti. Prema određenim izvorima, projektil PL-12 je znatno napredniji (posebice u kinematici) od svega što Tajvan ovoga trenutka ima u arsenalu, a to su projektili s aktivnim radarskim samonavođenjem MBDA Mica, Tien Chien II (projektil koji je samostalno razvio Tajvan), AIM-120C5, a po nekim pretpostavkama čak i od AIM-120C7. Kina priprema i tzv. izvoznu inačicu projektila PL-12 (SD-10), a prvi potencijalni naručitelj je Pakistan ako kupi lovce J-10.

I. SKENDEROVIĆ

Terensko vozilo Rhino

AMERIČKA tvrtka Rhino Outdoor International proizvodi novo i inovativno terensko vozilo Rhino RTV. Namijenjeno je raznim specijaliziranim agencijama koje za svoj dnevni posao trebaju visokosposobno vozilo. RTV znači Rough Terrain Vehicle (vozilo za težak teren) i jasno govori o kakvom je vozilu riječ. Osnovna je zamisao pri izradi Rhinoa bila ponuditi korisnicima jednostavno, jeftino i sposobno vozilo izvrsnih terenskih mogućnosti.

Izgled otkriva kako je riječ o nečemu sasvim posebnom. Velike terenske gume, podvozje odignuto viso-

ko od tla, elemenatar-na konstrukcija, nepostojanje klasične školjke i mnoštvo zaštitnih cijevi temeljne su dizajnerske značajke.

Glavni su korisnici policijske agencije, vatrogasci, šumari, vojska, službe za zaštitu i spašavanja. Uz opremanje potrebnim sredstvima vozilo se lagano može prilagoditi različitim zadaćama, a osnovna značajka Rhinoa je jednaka za sve - vrhunska terenska pokretljivost i jednostavnost. Pokreće ga

Business Wire

motor zapremine dvije litre (proizvod japanske Honde), snage 107 kW koja se prenosi preko automatske transmisije sa četiri stupnja prijenosa. Postiže maksimalnu brzinu od oko 95 km/h.

M. PETROVIĆ

E-2D Advanced Hawkeye

omogućavaju zahvat ciljeva vrlo malog čeonog presjeka (razni projektili). No, područje koje mogu "senzorski" pokrivati ti avioni iznosi između 220 i 278 km.

Problematika radijusa pokrivenosti šireg područja jedan je od motiva Pentagona da svoje resurse usmjeri na razvoj nove inačice Hawkeya,

jednog od važnih čimbenika u borbi protiv protivničkih projektila, posebice onih taktičkih balističkih. Američka tvrtka Northrop Grumman već neko vrijeme radi na E-2D Advanced Hawkeye, čime će povećati obrambene mogućnosti borbene skupine nosača zrakoplova na moru, a time, šire gledano, teritorijalnu sigurnost Sjedinjenih Američkih Država. Novi E-2D Advanced Hawkeye trebao bi radarski pokrivati područje od 550 km s visine od 7600 m, uz maksimalno petosatnu autonomiju boravka u zraku. Glavnu senzorsku snagu E-2D Advan-

ced Hawkeyea činit će ESA (Electronically Scanned Array) ADS-18 antena koju proizvodi L-3 Communications - Randtron, te Lockheed Martinov APY-19 radar, s radom u UHF valnom području, dok su za razvoj primopredajnih modula zaduženi Northrop Grumman i Raytheon.

Uz "obrambeni" nadzor iz zraka, od njega se očekuje i da bude dio znatno šire vrlo brze širokopropusne komunikacijske mreže, u sklopu koje bi bio nositelj prikupljanja raznovrsnih podataka s više izvora, odnosno njihovog daljnjeg upućivanja krajnjim korisnicima. Tu kvalitetu smatraju iznimno važnom, posebice stoga što napredak vojne tehnologije omogućava istodobni napada s više izvora, stoga je nužna odgovarajuća senzorska infrastruktura koja može stvoriti pretpostavke za adekvatan odgovor. Procjenjuje se kako bi sprega ESA radara sa E-2D Advanced Hawkeyja Super Horneta s njihovim AESA radarima mogla donijeti poboljšanje od čak 600 % u otkrivanju u zraku ciljeva malog čeonog, odnosno radarskog odraza. Očekuje se kako bi do 2011. E-2D Advanced Hawkeyei trebali postati operativni.

I. SKENDEROVIĆ

RAZMATRAJUĆI brojne scenarije zračne borbe u budućnosti, brojni vojni analitičari ističu kako se u svakom od njih u pravilu potvrđuje potreba za daljnjim usavršavanjem, uvjetno rečeno, "manjih" zrakoplovnih platformi, namijenjenih za rano radarsko otkrivanje, odnosno kako bi mogli na odgovarajući način odgovoriti raznim ugrozama, posebice onima koje predstavljaju protivnički projektili. Borbeni avioni F-15E iz sastava američkog zrakoplovstva, i F/A-18E/F iz sastava američke mornarice, opremljeni X-valnim AESA radarima koji im, među ostalim,

Poboljšano upravljanje robotima

AMERIČKA tvrtka iRobot predstavila je javnosti svoj projekt Sentinel. Riječ je o programu razvoja nove napredne umrežene tehnologije za upravljanje robotima. Glavna je prednost nove tehnologije da omogućava jednom operatoru nadzor i upravljanje više robota.

Program uključuje razvoj inteligentnih navigacijskih mogućnosti koje omogućavaju robotu da dođe do predviđene destinacije samostalno, bez ljudske pomoći i upravljanja. To uključuje autonomno svladavanje zapreka i drugih poteškoća koje bi se tijekom vožnje mogle pojaviti pred njim.

Za razliku od dosadašnje prakse kad je jedan operator upravljao jednim robotom, tehnologija Sentinel

omogućava da jedan operator upravlja s više njih. Tako će se omogućiti brže i jednostavnije djelovanje robotima u raznim situacijama. Jednostavne zadaće, kao što je vožnja do ugroženog područja, robot obavlja autonomno, a pošto doputuje u ugroženo područje upravljanje i izvođenje drugih zadaća preuzima operator. Upravljanje se obavlja jedinicom s LCD ekranom osjetljivim na dodir.

Tvrtka vjeruje kako će ta tehnologija omogućiti veću uporabu robota u vojnim misijama jer se sada jednom operatoru daje više robota, a

time i mogućnost izvođenja više zadaća. Moderna tehnologija oslobađa operatora jednostavnih i zamornih poslova kao što je upravljanje i vođenje robota do zone djelovanja. Uбудuće bi robot to radio samostalno.

M. PETROVIĆ

Australija nabavlja Hydroidova autonomna plovila

AMERIČKA tvrtka Hydroid potpisala je ugovor s australskim ministarstvom obrane za dostavu dviju različitih klasa autonomnih podvodnih plovila (Autonomous Underwater Vehicles - AUV). Jedno podvodno plovilo tipa REMUS 600 bit će namijenjeno operativnoj uporabi u sastavu australske ratne mornarice, dok će australskoj Organizaciji za vojna istraživanja i tehnologiju (Defence Science and Technology Organisation - DSTO) biti namijenjena inačica REMUS 100 za potrebe istraživanja i razvoja. U skladu s novom akvizicijom, australska mornarica bit će prva svjetska mornarica nakon američke koja će rabiti podvodno plovilo REMUS 600. Prema iskustvima stečenim u dosadaš-

njim istraživanjima i testiranjima, razvoj autonomnih plovila usmjeren je na obavljanje zadaća otkrivanja pomorskih mina (posebno onih ležećih na dnu), pregled plovnih putova s naglaskom na prilaze lukama i nadzor šireg područja, s krajnjim ciljem pružanja potpore protuminskoj borbi. Glavna značajka plovila REMUS 600 je dubina ronjenja do 600 m, najveća masa 240 kg i promjer 32,4 cm.

Australska Organizacija za vojna istraživanja i tehnologiju vodeća je australska agencija za istraživanje i razvoj vojne tehnologije, pa će autonomno plovilo REMUS 100 biti namijenjeno potpori podvodnog borbenog razvojnog programa s obzirom na robusne i pouzdane značajke plovila koje je moguće uporabiti za niz operacija, a lako je upravljivo. REMUS 100 teži nešto manje od 37 kg, promjer 19 cm i mogućnost ronjenja do dubine od 100 m, pa se može opremiti nizom različitih senzorskih sustava. Uz navedeno, agencija nabavlja i manje ronilice bez posade namijenjene daljnjem istraživanju koncepta priobalne borbe posebno protuminske, procjene pomorskog okruženja, hidrografskih zadaća, podvodne borbe i zaštite.

M. PTIĆ GRŽELJ

Nova fregata uspješno obavila pokusnu plovidbu

ŠPANJOLSKO brodograđevno poduzeće Navantia objavilo je da je i druga fregata u klasi Nansen, Rold Amundsen, uspješno obavila završna ispitivanja i posljednju pokusnu plovidbu potkraj ožujka ove godine, nekoliko tjedana prije dogovorene dostave norveškoj ratnoj mornarici.

Svrha pokusne plovidbe bila je ispitivanje broskog borbenog sustava Aegis koji razvija američka tvrtka Lockheed Martin u suradnji s norveškom tvrtkom Kongsberg Defence & Aerospace, namijenjenog protuzračnoj i protubrodskoj borbi. Zbog nešto manje veličine u odnosu na španjolske fregate norveške su opremljene najnovijim SPY-1F radarskim sustavom posebno projektiranim za njih.

Pokusna plovidba provedena je u suradnji s četvrtom fregatom klase Alvaro de Bazan (Mendez Nunez) španjolske mornarice, također izgrađenom u brodogradilištu Navantia. Projekt norveških fregata temelji se na španjolskim fregatama tipa F100 namijenjenim protuzračnoj

borbi, ali su ponajprije namijenjene protupodmorničkoj borbi. Te će fregate postupno zamijeniti preostale četiri fregate klase Oslo.

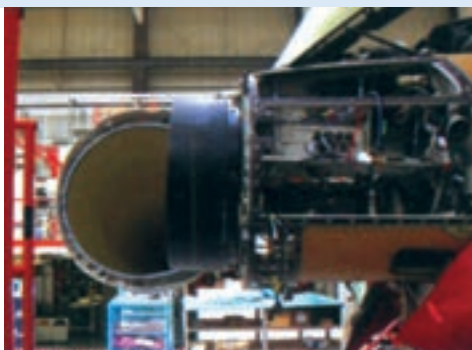
Na obje dosad izgrađene fregate klase Fridjof Nansen ugrađena je CODOG propulzijska konfiguracija koju čini jedna plinska turbina General Electric LM 2500 snage 19 200 kW i dva dizelska motora Caterpillar-Bazan Bravo 12 V ukupne snage 8948 kW. Najveća brzina pri plovidbi plinskom turbinom iznosi 26 čv, a pri plovidbi dizelskim motorima 18 čv. Za poboljšanje manevarskih značajki ugrađen je poprečni pramčani brodski vijak pokretan elektromotorom snage 1000 kW. Temeljno protuzračno naoružanje čini lanser Mk 41 za okomito lansiranje projektila Evolved Sea Sparrow (ESSM) dometa do 45 km. Za protubrodsku borbu rabe se dva četverostruka lansera za projektila Harpoon Block II dometa 130 km, te pramčani top OTO Breda kalibra 76 mm koji će ujedno služiti i za blisku protuzrač-

nu obranu. Za protupodmorničku zaštitu služe dvije dvostruke torpedne cijevi za torpeda Stingray koje su smještene s lijeve i desne strane broda unutar krmenog bloka nadgrađa, kao i kod fregata klase Alvaro de Bazán. Norveške fregate projektirane su za prijam jednog protupodmorničkog 10-tonskog helikoptera tipa NFH-90 koji služi za izvidničke i za zadaće spašavanja.

Sredinom svibnja španjolska fregata Mendez Nunez otplovila je prema San Diegu kako bi provela ispitivanja svog Aegis borbenog sustava, a pridružila joj se prva norveška fregata u klasi, Fridjof Nansen.

M. PTIĆ GRŽELJ

ZEMLJE koje su uključene u Eurofighterov program i imaju ih u operativnoj uporabi, i dalje uspješno nastavljaju s integriranjem novih sustava, onih čiji je razvoj pri kraju, ali i onih u ranijim fazama razvoja. Talijansko ratno zrakoplovstvo nedavno je započelo u svojoj prvoj front-line eskadrili koja je popunjena Typhoonima s pripremama za testiranja projektila zrak-zrak posljednje generacije IRIS-T. Prema najavama, eskadrila koja je izvorno

Novi Typhoonovi koraci

bazirana u Grosettu, na sjeveru Italije, trebala bi tijekom listopada ove godine biti prebačena na Sardiniju, gdje bi na poligonu kod Decimomana trebala započeti s prvim letnim testiranjima novog projektila kratkog dometa s infracrvenim navođenjem, namijenjenog za *dog fight*.

U međuvremenu, sredinom svibnja s uspjehom su obavljena prva letna testiranja novog radara koji će se ugrađivati na Typhoone. Riječ je o Caesar (Captor Active Electronically Scanning Array Radar) radaru, koji je prva testiranja u zraku ostvario u Njemačkoj na DA5 (Development Aircraft) avionu. Za njegov razvoj zadužene su tvrtke EuroRadar, koja je dio velikog EADS

konzorcija, Selex Sensors and Airborne Systems, Galileo Avionica, te Indra. Prva serija probnih letova trebala je biti održana potkraj prošle godine, no zbog problema s integriranjem tzv. *plug and play* koncepta oni su bili prolongirani do svibnja. Caesar radar kombinira postojeće Captor-M okružje s novom AESA jezgrom (Active Electronically Scanned Array), rabeći više od 1000 novorazvijenih primopredajnih modula. Prema riječima čelnika Eurofighterovog razvojnog programa, rad na Caesaru motiviran je željom da se razvije nova generacija radara koja omogućava istodobno višemodne operacije i jamči znatno veću pouzdanost.

I. SKENDEROVIĆ

EDA - Europska obrambena agencija

Igor KARNJUŠ

Europska obrambena agencija EDA (European Defence Agency) osnovana je odlukom Vijeća ministara Europske unije 12. srpnja 2004. kako bi "poduprla zemlje članice i Vijeće u naporima za unapređivanjem europskih obrambenih mogućnosti na području upravljanja krizama i kako bi poduprla europsku sigurnonosnu i obrambenu politiku onakvu kakva je danas i s promjenama koje će donijeti budućnost". Definicija je to misije Agencije u članku 2. Akta o osnivanju. U tu svrhu određene su četiri osnovne zadaće Agencije:

- unaprijediti obrambene sposobnosti Europske unije, posebice na području upravljanja krizama,
- promicati suradnju unutar Europske unije na području naoružanja,
- jačati industrijsku i tehnološku osnovicu europske obrambene in-

dustrije i stvarati konkurentno europsko tržište na području obrane i

- poticati istraživanja s ciljem jačanja europskih industrijskih i tehnoloških potencijala na području obrane.

Osnivanje Agencije važan je korak u institucionalnom jačanju europskih obrambenih mogućnosti, kao i prevladavanju nedostataka zbog rascjepkanosti europske vojne industrije i nepostojanja zajedničkog tržišta vojnih proizvoda po uzoru na zajedničko tržište (*common market*) Europske unije. EDA je otvorena za sudjelovanje svih zemalja Europske unije i sve su zemlje slobodne odabrati žele li sudjelovati u njezinom radu. Od 26 zemalja EU-a članica u radu Agencije sudjeluju sve osim Danske.

Povijesni aspekt

Povijesno gledano obrana i sigurnost bili su ključni čimbenici u po-

četku europskih integracijskih procesa nakon II. svjetskog rata. Schumanova deklaracija iz 1950. vodila je do osnivanja Europske zajednice za ugljen i čelik u 1952. kao dio političkih nastojanja da se poticanjem zajedništva i integracijom nadvladađu tradicionalni državni antagonizmi na Starom kontinentu. "Pleven plan" iz 1952. predviđao je uspostavljanje nadnacionalne Europske obrambene zajednice (EDC) koja bi na sveobuhvatan način integrirala obrambene napore tada šest članica Europske zajednice za ugljen i čelik. Spomenuti plan predviđao je stvaranje europske vojske, neovisne administracije, vlastiti obrambeni proračun, stalne vojne strukture i stvaranje zajedničkog tržišta naoružanja. ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojniki.hr

LEMURTM - kombinirani optoelektronički ciljnik i daljinski upravljana oružna stanica

Danijel VUKOVIĆ

Prilikom opremanja borbenih oklopnih vozila (BOV) širokom lepezom ciljaničkih i borbenih sustava u novije vrijeme do posebnog izražaja dolazi primjena optoelektroničkih uređaja. Ti uređaji zastupljeni su kako u sustavima upravljanja paljbom (fire controlled system - FCS), tako i u sustavima za nadzor i zapovijedanje. Tehničko-tehnološkim napretkom na scenu stupaju novi ili se moderniziraju i doraduju postojeći optoelektronički uređaji. Modernizacijski postupak se posebno manifestira u primjeni termografske i termovizijske tehnike u kombinaciji s posljednjim generacijama sustava kamera (IRC - infracrvena kamera i TVC - TV kamera). Posebno je aktualna i sve učestaliju primjenu nalazi uporaba besposadnih kupola s topom i oružnih stanica. Ove posljednje su najčešće daljinski upravljane (remote controlled weapon station) na kojima je ciljач najčešće smješten ispod, tj. unutar tijela bor-

benog oklopnog vozila ili u košari kupole, unutar tijela BOV-a i ispod linije oklopa tijela.

Tvrtka Bofors Defence Systems s tvrtkom BAe Systems posljednjih se godina posebno predstavlja svojim proizvodima Lemur. Oni predstavljaju cijelu obitelj girostabiliziranih optoelektroničkih ciljnika s mehaničkom zaštitom, kao i daljinski upravljanih oružnih stanica. Svoj naziv Lemur duguje istoimenoj životinji kojoj ime potječe od latinske riječi lemures, što znači duhovi noći, a upućuje na velike reflektirajuće oči kakve većina lemura ima.

Optoelektronički uređaji sa svim podsustavima Lemur sustava odlikuju se fleksibilnim modularnim dizajnom, što omogućava i osigurava jednostavnu integraciju na borbeno oklopno vozila, s mogućnošću konfiguracije prema raznim specifičnim zahtjevima pojedinih korisnika. Takvim opremanjem povećavaju se mogućnosti posade tijekom djelovanja u neprijateljskom okruženju.

Konstrukcija ciljnika i njegova integracija na sustav za upravljanje paljbom

Proces dizajniranja i konstruiranja toplinskog (infracrvenog) ciljnika ili termovizijskog sustava s kombiniranim dnevnim i noćnim operativnim mogućnostima počinje analizom najčešćih ciljeva na kojima će biti primjenjivan. Kakav je njihov toplinski potpis, kakav toplinski potpis ostavljaju na pozadini, kako se njihov toplinski trag mijenja prilikom promjene atmosferskih uvjeta, temeljni su parametri prilikom definiranja zahtjeva za novim ciljničkim sustavom. U atmosferi postoji nekoliko različitih frekvencijskih područja toplinskog zračenja, pa se prilikom definiranja radnih parametara ciljnika postavlja pitanje u kojem će frekvencijskom području ciljnik pokazati najbolje značajke pri motrenju specifičnog cilja. ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojniki.hr

Suvremeni vođeni projektili zrak-zrak srednjeg i velikog dometa

Velika potražnja i ponuda učinila je svjetsko tržište AAM-ova srednjeg dometa jednim od najdinamičnijih tržišta vojne opreme

— Pripremio Dražen MILIĆ —

Sadašnje stanje na tržištu vođenih projektila zrak-zrak (Air-to-Air Missiles - AAM) obilježava nelogičnost da se borbeni avioni najnovije generacije moraju naoružati AAM-ovima koji su razvijeni za prijašnje generacije. To se podjednako odnosi i na projektila malog (Whitin Visual Range - WVR) i srednjeg/velikog (Beyond Visual Range - BVR) dometa. Posebno je zanimljivo što američko ratno zrakoplovstvo nije zainteresirano za svoje najnovije borbene avione F-22 Raptor i F-35 Lightning II razviti nove AAM-ove već se je zadovoljilo usavršenim inačicama starih, od kojih je AIM-9 Sidewinder u operativnoj uporabi duže od pedeset godina. I dok će se Lightning najvjerojatnije pretežno rabiti u zadaćama uništavanja ciljeva na zemlji (ali će i tada nositi bar dva AAM-a malog dometa) osnovna namjena Raptora je postizanje i održavanje prevlasti u zraku pa su mu AAM-ovi "osnovno sredstvo za rad".

Raytheon AIM-120 AMRAAM

Američki AIM-120 Advanced Medium-Range Air-to-Air Missile (AMRAAM) je prvi AAM srednjeg dometa s aktivnim radarskim sustavom za

samonavođenje koji je ušao u operativnu uporabu. AMRAAM je donio neka nova rješenja koja se danas smatraju razumljiva sama po sebi, među ostalim kombinaciju inercijalne navigacije na srednjem dijelu putanje spojene datalinkom s avionom-lanserom radi kontinuiranog primanja podataka o položaju cilja, te revolucionarni novi aktivni radarski sustav samonavođenja. Iako je američki AAM Phoenix i prije AMRAAM-a rabio taj način samonavođenja, revolucija je bila u razvoju dovoljno kompaktnog sustava da stane u tako mali projektil.

Trenutačno su u serijskoj proizvodnji dvije inačice - C-5 za strane kupce i C-6 za američke oružane snage. Isporučka C-5/C-6 inačica započela je još 2000. Kako bi se AMRAAM prilagodio uporabi na F-22 postavljena su nova kraća krilca (time je i smanjen otpor tijekom leta) i upisan novi softver u sustav za radarsko samonavođenje. Uporaba manjeg sustava za kontrolu pokretanja krilaca omogućila je ugradnju dužeg raketnog motora (+127 mm) s povećanjem dometa od 10 posto. AMRAAM je kupilo više od

25 država, što ga čini najraširenijim AAM-om srednjeg dometa s aktivnim radarskim samonavođenjem. Zadnje narudžbe za inačicu AIM-120C-5 došle su iz Kanade i Švedske (koje ga rabe otprije) te novih kupaca - Čile (za F-16C), Češke (24 projektila) i Mađarske koje su AMRAAM-e naručile za svoje Gripena (početak operativne uporabe od ove godine).

Iduća inačica AMRAAM-a bit će C-7 koja će dobiti potpuno novi softver sustava za radarsko samonavođenje. Novim "prepakiravanjem" elektronike unutar projektila dobit će se dodatni prostor za ugradnju raketnog motora s dužim vremenom rada. AIM-120C-7 trebao bi ove godine ući u operativnu uporabu u američkom ratnom zrakoplovstvu. Iduća inačica bit će znatno poboljšani AIM-120D koji će dobiti i GPS sustav navigacije te imati znatno veći domet. Više o AMRAAM-u možete pročitati u Hrvatskom vojniku broj 133/135. ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojn timer.hr

Iako se za njemački tenkovski razvojni program može reći da je bio prepun strateških grešaka i krivih procjena, posebno u razvoju superteških i golemih projekata - upravo dijamelatralno suprotno može se tvrditi za program razvoja protuoklopnih oružja

Igor SPICIJARIĆ

Njemačko protuoklopno oružje iz II. svjetskog rata (II. dio)

Spoznajući mogućnosti te vrste oružja, njemački stručnjaci razvili su vrlo raznolik asortiman moćnih topničkih i raketnih protuoklopnih sustava kojima se na bojnopolju mogao uništiti bilo koji tenk istočnog ili zapadnog podrijetla

Raketenpanzerbüchse RPzB 43

Povijest njemačkih raketnih bacača serije RPzB započela je 1943. godine kad su snage Romelovog Afričkog ekspedicijskog korpusa zarobile u Tunisu određenu količinu američkih raketnih lansera kalibra 60 mm M1 Bazooka. Zarobljeno oružje prosljeđeno je odmah u Njemačku, gdje su ga tehničari dobro proučili i prilagodili zahtjevima iz HWA. Prvi njemački lanser razvijen na osnovu Bazooka, poznat pod nazivom Raketenpanzerbüchse RPzB 43, bio je izrađen u kalibru 88 mm. Ispaljivanje projektila obavljalo se električkim putem preko malog električnog generatora koji je nosio pomoćnik strijelca. Oružje je bilo opremljeno jednostavnim optičkim ciljnikom. RPzB 43 se već

na prvim testovima pokazao vrlo učinkovitim oružjem. Budući da se koristio znatno većim projektilom nego njegov američki izvornik, imao je i znatno bolje probojne mogućnosti, ali je zato njegov 100% učinak bio ograničen na daljine do 150 metara. Drugi bitan nedostatak prve serije tog oružja ogledao se u tome što je raketni motor još uvijek radio u trenutku napuštanja lanse- ra, pa je strijelac morao nositi plinsku masku i zaštitne rukavice kako bi izbjegao opekline po licu i rukama. S druge strane, ispuh raketnog motora bio je opasan na duljini od četiri metra iza strijelca. Taj raketni mlaz podizao bi oblak dima i prašine i tako demaskirao položaj strijelca, što nije bilo nimalo bezazleno kad se zna da su neprijateljski tenkovi gađani s udaljenosti manje od 200 metara.

Razvoj oružja nastavljen je modelom RPzB 54 koji je dobio prednji štitnik sa staklenim prozorčićem što je strijelca štitilo od raketnog mlaza (više nije bila potreba za plinskom maskom) i modificiranim modelom

RPzB 54/1 koji se odlikovao nešto kraćom cijevi iz koje se mogao ispaljivati poboljšani projektil dometa do 180 m. PzB 54 i RPzB 54/1 zamijenili su u proizvodnji model RPzB 43 koji je također povučen iz operativnih postrojbi na prvoj crti bojišta i dodijeljen pričuvnim postrojbama. Njime su morala rukovati dvojica vojnika: strijelac i njegov pomoćnik. Naime oružje je (ovisno o modelu) težilo od 9,2 do 11 kg, a projektili do 3,27 kg, a njih dvojica su uz osobno oružje i opremu nosili i električni generator, doslovno su imali pune ruke. Kasniji modeli kumulativnih projektila razvijenih za ovo oružje mogli su s udaljenosti od 100 do 150 m uspješno probiti bilo koji saveznički tenkovski oklop. Jedina mjera zaštite kojoj su pribjegavale tenkovske posade bilo je postavljanje vreća s pijeskom ili ugradnja dodatnih tanjih čeličnih ploča na osjetljivim mjestima tenkovske konstrukcije. ■

*Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojniki.hr*

Maksimilijan Njegovan: Zagrebački admiral

Tijekom 1917. godine u više navrata austrijski car Karlo I. i njemački kajzer Wilhelm II. pokušavali su nagovoriti Njegovana da izvede flotom invaziju na Veneciju, što je admiral odbio. Tako je pao u nemilost obojice careva...

— Hrvoje STRUKIĆ —

Jedan od velikih admirala 20. stoljeća rodio se u Zagrebu, i to u brojnoj obitelji austrougarskog vojnog službenika. Riječ je o 1858. godini i Maksimilijanu Njegovanu. Ipak, u glavnom gradu Hrvatske Njegovani se nisu dugo zadržali, nakon nekoliko godina preselili su u Gospić gdje je Maksimilijan završio osnovnu školu.

Godine 1873. upisao se na Pomorsku akademiju u Rijeci, te postao kadet. Vojnopomorsku akademiju u Rijeci završio je 1. srpnja 1877. kao jedan od najboljih pomorskih kadeta 2. naraštaja, pa je na korveti Dandolo otplovio iz Pule u Južnu i Sjevernu Ameriku. S ovoga pomorskog obilaska vratio se u Pulu 1878., gdje je nastavio profesionalnu karijeru u k. u k. Kriegsmarine.

Čin zastavnika linijskog broda stekao je 1880., a 1888. postaje poručnikom, uskoro potom kapetanom korvete, a 1909. kapetanom linijskog broda.

Nakon što je određeno vrijeme vodio časnički tečaj za torpeda, 1893. prvi put samostalno zapovijeda torpednim brodom I klase Condor.

Njegovan je kao časnik za navigaciju 1897. godine otplovio na krstarici Kaiser Franz Josef na Daleki istok. Poslije povratka je od 1898. do 1905. radio na Pomorskoj akademiji u Rijeci kao razredni časnik i nastavnik, a u istom razdoblju zapovi-

Admiral Njegovan dočekuje Karla I. na svom brodu. Uskoro je pao u njegovu nemilost i napustio mornaricu

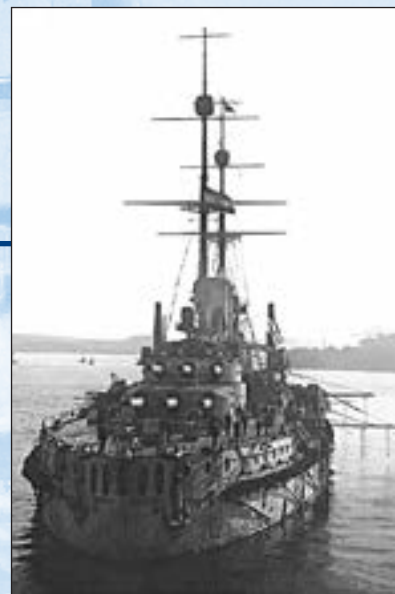

jeda brodovima, i to topovnjačom Nautilus, glavnim školskim brodom Schwarzenberg i bojnim brodom Budapest.

Kontraadmiralom imenovan je 1911., a zatim kao zapovjednik eskadre dvije godine kasnije vodi blokadu Crne Gore i radi kao predstavnik Mornarice u Skadru. U činu viceadmirala predsjedava Mornaričkim tehničkim komitetom u Puli u razdoblju od 1913. do 1914. Pred sam početak rata, potkraj srpnja 1914.,

SMS Tegethoff

Akciju napada na Anconu admiral Njegovan vodio je na zapovjednom brodu Tegethoff. Taj bojni brod austrougarske mornarice bio je drednot, porinut u more 21. ožujka 1912. Dao je ime klasi bojnih brodova k. u k. Kriegsmarine koji su se gradili pred početak rata. Taj bojni brod 152 metra dužine i 27,9 metara širine je uz topništvo manjih kalibara imao i 12 topova od 305 mm.

preuzima zapovjedništvo nad Prvim eskadromnom brodova u kojemu se nalaze tri austrougarska najjača bojna broda tipa drednot Tegethoff klase: Prinz Eugen, Tegethoff i Viribus Unitis i tri predrednota, bojna broda Radetzky klase: Erzherzog Franz Ferdinand, Redetzky i Zrinyi koja su činila Drugi divizion Prvog eskadrona.

Nakon 23. svibnja 1915. i talijanske objave rata Austro-Ugarskoj,

Njegovan je kao zapovjednik Prve eskadre bojnih brodova 24. svibnja 1915. vodio napad na Anconu. Napad je izveden s 10 bojnih brodova, četiri razarača i 20 torpiljerki. Izveden je ujutro, od 3 sata i 35 minuta

Mnoštvo ordenja

Admiral je tijekom službe odlikovan brojnim k. u k. odličijima. Već do 1913. kao kontraadmiral imao je odličje Željezne krune 3 stupnja (Orden der Eisernen Krone), koje se dodjeljivalo za iznimne vojne i civilne zasluge. Nositelju toga odličja pripadao je i počasni naziv vitez. Ovo visoko, drugo po redu vojno odličje, bilo je Njegovanu potvrđeno kad je 15. svibnja 1917. poslije bitke kod Otranta primio i Veliki križ Reda željezne krune, što je bio prvi stupanj toga odličja. Primio je i odličje Reda Leopolda za napad na Anconu. To treće po važnosti austrougarsko odličje Njegovanu je potvrđeno pri umirovljenju.

Osim tih odličja admiral Njegovan tijekom svoje vojničke službe primio je i Vojni križ za zasluge (Militärverdienstkreuz), koji su mogli dobiti samo časnici za iznimne zasluge. Potom, primio je i Brončanu medalju za vojničke zasluge s crvenim rubom, te časničku oznaku za vojničku službu 3. stupnja, koja je označavala 25-godišnju časničku službu. Kao djelatni časnik dobio je i Brončanu jubilarnu spomenicu za oružane snage iz 1898., Vojnički jubilarni križ iz 1908., kao i prusko odličje Crvenoga orla 2. stupnja, grčko Odličje osloboditelja, kinesko odličje Dvostrukog zmaja 2. stupnja, te Medschidie Orden, tursko odličje 3. stupnja sa sabljama Osmanlijskog carstva. Njega su mogli dobiti admirali, kao i španjolsko odličje Merito Naval 3. stupnja.

■ Orden der Eisernen Krone

do 5 sati. Bombardiranju s mora pridružila su se i tri hidroaviona. Iznađena talijanska flota nije reagirala. Bombardirana je talijanska obala između Venecije i Barlette i to luke Ancona, Rimini, Vieste, Manfredonia i Barletta, mostovi i dužobalna željeznica. Nanesena je velika šteta vojnim i industrijskim objektima, a posebno gradu Anconi.

Prvi eskadron bojnih brodova Njegovan je vodio veći dio rata, sve do veljače 1917.

Poslije smrti velikog admirala Antona Hausa 8. veljače 1917., kao jedan od njegovih najbližih suradnika Maksimilijan Njegovan je 23. veljače 1917. imenovan admiralom, a 30. travnja 1917. i zapovjednikom austrougarske ratne mornarice i načelnikom mornaričke sekcije.

Tijekom 1917. godine u više navrata austrijski car Karlo I. i njemački kaiser Wilhelm II. pokušavali su nagovoriti Njegovana da izvede flotom invaziju na Veneciju, što je admiral odbio. Tako je pao u nemilost obojice careva. Prilika za smjenu došla je s pobunom mornara u

Boki Kotorskoj 1. veljače 1918. Njegovan je potkraj istoga mjeseca bio smijenjen i umirovljen. Na njegovo mjesto, i to samo zapovjednika mornarice, postavljen je do tada kapetan bojnog broda, linienschiffskapitän Miklos Horthy, dobivši usput i čin kontraadmirala. Njegovan je sa svojim zamjenicima uvrijeđen napustio vojsku.

Admiralu Maksimilijanu Njegovanu zamjera se neaktivnost mornarice, ali se treba imati u vidu da je on

bio najbliži suradnik velikog admirala Antona Hausa i u vrijeme njegova zapovjedanja mornaricom zapovjednik najjače postrojbe austrougarske ratne mornarice. Kad je preuzeo zapovjedništvo samo je nastavio Hausov pristup vođenja ratnih djelovanja mornarice. Uz to, Njegovan je 1917. godine bio svjestan sve teže

situacije, nedostatka goriva za brodove, streljiva i stanja među posadama s obzirom na trajanje rata. No, već na početku njegova mandata zapovjednika k.u.k. Kriegsmarine provedena je važna vojna akcija kod Otranta 14./15. svibnja 1917. koju je proveo kapetan Miklos Horthy.

Nakon smjene 1918. Maksimilian Njegovan odlazi u mirovinu, u Veneciju, kratko vrijeme živi u Beču, a zatim se ubrzo vraća u Zagreb gdje ostaje do kraja života (1930.). ■

Grobnica na Mirogoju

Admiral k. u k. Kriegsmarine Maksimilian Njegovan umro je 1. srpnja 1930. u Zagrebu u vojnoj bolnici na Kuniščaku nakon duge i teške bolesti. Veliki pogreb je priređen 3. srpnja. Pokopan je na zagrebačkom groblju Mirogoj u nazočnosti dviju sestara i brata, šogora poručnika linijskog broda, generala i drugih zapovjednika tadašnje vojske, te mađarskog veleposlanika kao Horthyevog izaslanika. Došli su i njegovi suborci, još živi austrougarski admirali i generali, kao i pripadnici postrojbi pješništva i konjaništva. Lijes je spušten sa svim državnim i vojnim počastima uz pušćane plutone i plutone bitnica poljskog topništva.

Dušan Viro: "Slobodan Milošević - anatomija zločina", Profil International, Zagreb, 2007.

Na nedavno održanom 4. zagrebačkom sajmu knjiga predstavljena je i ova knjiga, prvijenac Dušana Vire, umirovljenog brigadira HV-a i dugogodišnjeg glasnogovornika MORH-a, a sam naslov ukazuje na njezin sadržaj. Riječ je o biografiji Slobodana Miloševića, i to prvoj koju potpisuje hrvatski autor, a kao takva knjiga predstavlja vrlo važan iskorak u hrvatskoj povijesnoj i političkoj literaturi. Ona ne obrađuje samo njezinu ličnost, politički profil i ciljeve te način vladanja i manipuliranja, kako domaćom tako i svjetskom javnošću, nego analizira i političke mehanizme kojima je vladao Srbijom i krenuo u rat s Hrvatskom, Bosnom i Hercegovinom te na kraju i s Kosovom, a donosi i originalna ratna svjedočanstva s posebnim osvrtom na političke odnose dvojice protagonista toga vremena - Miloševića i Tuđmana. Knjiga ne pretendira dati konačne i relevantne sudove uz koje smo svi manje ili više emotivno vezani, samo namjerava biti prilogom objektivnijem i sustavnijem pristupu događajima iz naše nedavne prošlosti, istaknuto je u njezinu uvodu. K tome sadrži i autentične transkripte nastale prisluškivanjem nekadašnjega srbijanskog vođe, što joj daje posebnu težinu, pa i svojevrstu ekskluzivu. Taj dodatak ujedno čini otprilike polovicu od ukupno oko 700 stranica knjige, a Miloševićeve privatne telefonske razgovore s članovima najuže obitelji i najvišim dužnosnicima tadašnje jugoslavenske vlade i vojnog vrha snimila je hrvatska obavještajna služba u razdoblju od prosinca 1995. do svibnja 1998. godine. Ako je suditi prema prvim reakcijama javnosti, posebice kritike, može se očekivati da će to djelo naći brojnu čitalačku publiku i izvan Hrvatske, ponajprije na prostorima bivše Jugoslavije, a u prilog tome govori i za ružan najavljena promocija knjige u Beogradu. Bit će zanimljivo vidjeti kako će srbijanska javnost reagirati na knjigu, u kojoj sam autor zaključuje: "Nažalost, i nakon svega, duh Slobodana Miloševića dugo će još živjeti u svijesti srpskog naroda te je više nego izvjesno da srpski narod neće proživjeti nužnu katarzu još nekoliko desetljeća. Izopačena svijest naroda i dalje stavlja zločin na pijedestal junaštva".

Mirela MENGES

FILMOTEKA

9. satnija (kino)

- ruski ratni (130 min.)
- distributer: Blitz film & video
- redatelj: Fjodor Bondarčuk
- gl. glumci: Fjodor Bondarčuk (Kohol), Aleksej Čadov (Vorobej), Mihail Evlanov (Rjaba)

Film *9. satnija* snimljen je na osnovu stvarnih događaja tijekom sovjetske intervencije u Afganistanu. Redatelj Fjodor Bondarčuk sin je proslavljenog sovjetskog redatelja i glumca Sergeja Bondarčuka, kod nas najpoznatijeg po ulozi partizanskog topničkog zapovjednika u Bulajićevoj *Bitki na Neretvi*. Iako se mora primijetiti da Bondarčukova režija ima dosta zapadnog utjecaja, tako da postoje velike sličnosti sa Scottovim *Padom crnog jastreba* ili Gibsonovim *Bili smo vojnici*, razlika je znatna. Riječ je o prvom ruskom ratnom filmu nakon dugog vremena koji je imao budžet od devet milijuna dolara (u odnosu na američke mnogostruko je jeftiniji). Najskuplja scena, impresivna eksplozija aviona, snimala se punih 17 dana, a za potrebe filma čak je izgrađeno i umjetno selo od gline, koje je u potpunosti srušeno tijekom filmskog bombardiranja. Fotografija je prekrasna, a glumačka postava mlada, svježja i neopterećena. Još jedna, možda i najvažnija razlika u odnosu na američke moderne ratne filmove: *9. satnija nije film koji glorificira sovjetske vrijednosti, jer su one danas potpuno de mode. Bitni su samo ljudi (ratnici), koji su spremni boriti se jedan za drugoga sve do posljednjeg metka. Umjesto komentara, donosimo izvadak prisjećanja pukovnika Valerija Vostrotina, zapovjednika 345. padobranske brigade i ratnog junaka danas nepostojećeg SSSR-a: "Priča o 9. satniji uistinu je jedinstvena. Ona je među prvima poslana u Afganistan. U tom sam razdoblju bio zapovjednik te satnije, pa sam dobio zadaću da je oformim. Godine 1987. 9. satnija nalazila se na samoj granici s Pakistanom kako bi štitila prolaz do provincije Khost. Vojnici su se nalazili na vrhu strateški važnog brda, kasnije nazvanog brojem 3234. Glavni je problem predstavljala golema udaljenost satnije od pomoćnih snaga koje bi priskočile u slučaju oružanog ili zračnog napada. Glavna bitka na brdu 3234 započela je 7. siječnja 1988. Bitka je trajala dva i pol dana, a zbog surovog planinskog kraja pomoćne trupe nisu uspjele stići na vrijeme. Ipak, misija je uspješno provedena kraju. Satnija je uspjela zadržati svoj položaj. Šestorica od ukupno trideset i devet vojnika poginula su, a dvanaest ih je ozlijeđeno. Dvojici vojnika posthumno su dodijeljene medalje za hrabrost."*

Leon RIZMAUL

Isusova "uravnilovka"

Klasična naobrazba ima svoje velike prednosti. Ako ništa drugo, naučiš bar nekoliko fraza klasičnih jezika kojima se u malo riječi kaže velika istina. Tako sam, recimo, naučio da se, kad je riječ o titulama i oslovljavanju drugih na osnovu njihovih titula, može pogriješiti per excessum ali se nikako ne smije pogriješiti per defectum. To znači da nekomu smiješ dati više nego što mu pripada, ali manje? Ne daj ti Bože! Isto su me tako učili da od titula ponajviše pate svećenici, osobe s akademskim gradusima i časnici. Kažu da časnom smiješ reći prečasn, ali obratno! Ne dao Bog! Ne piše ti se dobro. Da satniku smiješ reći brigadire, ali obratno! Ne dao Bog! Da docentu smiješ reći profesore, ali obratno! Ne dao Bog! Istini za volju, valja cijeniti titule, znanje, sposobnosti. Posebno, pak, ako se iza titule, gradusa ili čina krije stvarna vrijednost i ako je potpuno zaslužena. Pa čak i onda (zar i toga ima?) kad titula pokriva mnogo toga, potrebno je cijeniti osobu.

Za one koji su kršteni u Kristovo ime, koji su po vjeri u Krista sinovi Božji, titule ne bi trebale mnogo značiti jer oni koji se sakramentom krštenja zaodjenu Kristom prihvaćaju biti jedno u Kristu Isusu, prihvaćaju biti djeca istoga Oca, prihvaćaju krštenje kao jedinu mjerodavnu titulu. Tako bi to trebalo biti. No, je li to doista tako?! Meni se čini da nije, pa zbog toga, da se ne bih nikomu zamjerio, radije ću grijehiti per excessum, nego per defectum. Odnosno, zamjerit ću se time Isusu Kristu, ali u ovom slučaju radije biram zamjeriti se njemu nego li velikima, koji bi zbog pogrešne titule mogli doći u krizu identiteta. Ipak, neću propustiti citirati svoga Učitelja: "Svi ste vi Jedan u Kristu Isusu". Možda je i zbog toga završio na križu!

Žarko Relota

22. lipnja 1593.

Bitka kod Siska

Nakon stoljeća i pol neprekidnog osvajanja hrvatskih krajeva osmanlijska vojna sila napokon je zaustavljena 22. lipnja **1593.** Dogodilo se to pokraj utvrde **Sisak**, kad je poražena turska vojska pod vodstvom **Hasan-paše Predojevića**. Taj moćnik pokušavao je već **1591.** i **1592.** osvojiti sisačku utvrdu koja je zatvarala **Turcima** put prema **Zagrebu** i sprečavala njihovo učvršćivanje sjeverno od **Save**. U trećem turskom pokušaju, u prilično kritičnoj situaciji zapovjednik utvrde kaštelan **Mikac** po glasonoši je zatražio pomoć hrvatskoga bana **Tome Erdödyja**, koji je na bojno polje doveo na brzinu skupljenu vojsku od oko 5 000 vojnika. Među njima su, uz banske čete, bili žumberački uskoci, krajišnici iz **Slavonske krajine**, karlovački arkebuziri, kranjski i koruski konjanici te njemački vojnici sa svojim zapovjednicima. Suprotstavilo im se 15 000 Turaka. Iako znatno slabije, kršćanske snage su iskoristile paljbenu nadmoć. Zbijajući ih na uski prostor i zatvarajući pristup mostu preko **Kupe** natjerale su Turke u Kupu i Savu. Dvije trećine turske vojske podlegle su ranama ili se utopile u nabujaloj Kupi, a među njima i mnogi turski velikaši, uključujući Hasan-pašu.

28. lipnja 1914.

Sarajevski atentat

Nakon balkanskih ratova znatno su se zaostriili odnosi između **Srbije**, koja je udvostručila svoje područje, i **Austro-Ugarske** koja se osjetila ugroženom u svojim strateškim interesima na **Balkanu**. Ostale europske velesile samo su čekale priliku za međusobni obračun. U takvim okolnostima Austro-Ugarska je **1914.** organizirala velike manevre u **Bosni i Hercegovini**. Austrijski prijestolonasljednik **Franjo Ferdinand** u sklopu obilaska vojnih postrojbi 28. lipnja 1914. stigao je u posjet **Sarajevu**. Ondje ga je čekala skupina atentatora okupljenih u organizaciji **Mlada Bosna**. Policijska istraga i dokumenti otkriveni 1919. pokazali su da je atentat organiziran u **Beogradu**. Glavni začetnik i organizator cijele akcije bio je šef srbijanske obavještajne službe i rukovoditelj tajne terorističke organizacije **Ujedinjenje ili smrt (Crna ruka)** pukovnik **Dragutin Dimitrijević Apis**. Prvi pokušaj atentata što ga je bombom izveo **Nikola Čabrinović** nije uspio, pa je u drugom pokušaju **Gavrilo Princip** iz neposredne blizine pucao u nadvojvodu i njegovu pratnju. Smrtno ga je ranio hicem iz pištolja, a potom ubio njegovu trudnu suprugu nadvojvotkinju **Sofiju**. Mjesec dana kasnije **Beč** je navijestio rat Srbiji...

Leon RIZMAUL

WEB INFO

<http://www.german-navy.de>

Premda nije službeni site **njemačke ratne mornarice**, site na **www.german-navy.de** prilično je referentan i uporabljiv i za ozbiljne poznavatelje i zaljubljenike u mornarice. To je stranica koju vlasnik uređuje već četiri godine i na nju postavlja sadržaj vezan ne samo uz aktualnosti, nego i uz povijest njemačke mornarice. Premda nedostaci postoje, čak i u grafičkom smislu, to ne treba zabrinjavati posjetitelja, jer ono što je pripremljeno i ponuđeno na pretraživanje i čitanje dovoljno je ozbiljno učinjeno da se isplati provesti vrijeme na siteu. Stranicom začudo, jer vlasnik je Nijemac, dominira engleski jezik, pa je većini i surfanje olakšano. Nažalost, slike nisu u najvećim i poželjnim veličinama što je jedan od nedostataka. Drugi je nepostojanje vijesti, no, to je vjerojatno povezano uz nemogućnost da se uploadaju tekstovi koji bi bili aktualni. Ako je to svojevrсна žrtva da bi se dobilo na kvaliteti ostalih tekstova, tad će i posjetitelji to prepoznati i redovito se vraćati. Naravno, na siteu se mogu pronaći i popisi brodova i podmornica, kako današnjih, tako i onih koji su odavno u rezalištima, čak i linkovi prema igrama koje ljubitelji *on-line* igara svakako trebaju posjetiti. A sve to je tek manji dio sadržaja...

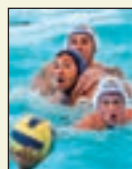
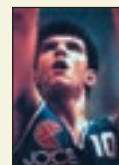
Neven MILADIN

KVIZ

pripremio D. VLAHOVIĆ

1. Broj naslova prvaka Europe koji su osvojili hrvatski košarkaški klubovi je:

- A tri
- B četiri
- C pet

2. Od europskih vaterpolskih klubova, najtrofejnija momčad po europskim naslovima je:

- A Mladost Zagreb
- B Jug Dubrovnik
- C Jadran Split

3. Finale za prvaka Europe dva su hrvatska kluba igrala u:

- A vaterpolu
- B rukometu
- C košarci

4. Osim Zagreba, rukometni prvak Europe bio je i hrvatski klub:

- A Metković
- B Bjelovar
- C Medveščak

5. Europski Kup velesajamskih gradova NK Dinamo je osvojio:

- A 1963. godine
- B 1965. godine
- C 1967. godine

Foto: T. Čačić/4b5c

